

Puvustus disORDER-tanssiteokseen

Tanssipuku osana nykytanssiteosta

Laura Vanhala

disORDER

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma			
Työn tekijä Laura Vanhala			
Työn nimi Puvustus disORDER-tanssiteokseen. Tanssipuku osana nykytanssiteosta.			
Päiväys	20.5.2014	Sivumäärä / Liitteet	53 / 4
Ohjaajat Ulla Rytönen, Mariella Rauhala			
Toimeksiantaja / Yhteistyökumppani Kuopion baletin tuki ry., Anne Karttunen			
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö tähtää kokonaisvaltaiseen tanssipuvustukseen, jossa huomioidaan tanssin esiintymisasulle asettamat erityisvaatimukset. Työssä perehdytään visuaalisuuden ja käytettävyyden yhdisteltävyyteen tanssipuvuissa, sekä pohditaan ja avataan tanssipuvun vaatimuksia FEA-mallia hyödyntäen niin tanssijan kuin teoksen visuaalisen yleisilmeenkin kannalta.</p> <p>Prosessin aikana suunnitellaan ja toteutetaan puvustus koreografi Anne Karttusen disORDER-nykytanssiteokseen. Teoksen visuaalinen kokonaisuus muodostuu pukusuunnittelijan ja koreografin vahvan yhteistyön lopputuloksena. Pukusuunnittelun tavoitteena on ilmentää visuaalisesti tanssijoiden yksilöllisiä roolihahmoja ja luoda samalla teokselle yhtenäinen kokonaisilme, jossa näkyy myös pukusuunnittelijan oma kädenjälki. Opinnäytetyössä seurataan puvustuksen muotoutumista ja avataan päätöksiin vaikuttaneita tekijöitä prosessin alusta ensi-iltaan asti. Työssä tarkastellaan tanssijan ja puvun välistä vuorovaikutusta ja pohditaan kokonaisilmeen toimivuutta esiintyjiltä ja koreografilta kerätyn palautteen kautta.</p>			
Avainsanat Puvustus, tanssipuku, nykytanssi			

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author Laura Vanhala			
Title of Thesis Costume design for the dance piece <i>disORDER</i> . Costume as a part of a contemporary dance piece			
Date	20.5.2014	Pages / Appendices	53 / 4
Supervisors Ulla Rytönen, Mariella Rauhala			
Client Organisation / Partners Kuopion baletin tuki ry., Anne Karttunen			
<p>Abstract</p> <p>The objective of this thesis is to create a dance costume design which takes into account the special requirements for dance costumes. The thesis focuses on the combination of visibility and practicality in dance costumes. The special requirements set for a dance costume by the dancer and the overall aesthetic look of the show will also be examined and explained with the help of the FEA model.</p> <p>The purpose of the project is to create costumes for the contemporary dance piece <i>disORDER</i> by the choreographer Anne Karttunen. The overall look is achieved as the result of the strong collaboration between the costume designer and the choreographer. The goal of the costume design is to express the individual characteristics of the dancers while creating a harmonious overall look which shows the designer's own touch. The thesis follows the development of the costume design and explains the factors influencing the design decisions from the beginning of the project to the premiere. The interaction between the dancers and their costumes and the success of the overall look will be evaluated by the feedback collected from the dancers and the choreographer.</p>			
<p>Keywords Costumes, dance costumes, contemporary dance</p>			

SISÄLTÖ

1	Johdanto	9
2	Tietoa ja taustaa opinnäytetyöstä	10
2.1	Aiheen valinta ja taustat	10
2.2	Puvustuksen tavoitteet	11
2.3	Puvustuksen toteutus	11
3	Esiintymisasu ja viesti	14
3.1	Moniulotteinen tanssipuku	14
3.2	Koreografia ja sen tukeminen.....	17
3.3	Yleisölle viestiminen	18
4	Valintoja matkalla kohti luonnoksia	19
4.1	disOrder-tanssipuvustuksen lähtökohdat	19
4.1.1	Resurssit.....	20
4.1.2	Koreografia ja liikekieli	21
4.1.3	Tanssijoiden persoonat ja roolit	22
4.2	Ideataulu suunnannäyttäjänä.....	23
4.3	Pukuluonnokset muodostuvat.....	25
4.4	Luonnoksista materiaaleihin	30
5	Asut valmistuvat.....	32
5.1	Valmiit asut	32
5.2	Esitykset	47

5.3 Yleisön palaute ja kokemukset	48
6 Pohdinta.....	49
Kuvat ja kuviot	51
Lähteet.....	53

Liitteet

Liite 1 Tanssijakortti

Liite 2 Teoksen julisteet

Liite 3 Esityksen käsiohjelma

Liite 4 Kysymykset koreografille ja tanssijoille

1 Johdanto

Opintojeni edetessä olen saanut olla mukana useissa yhteistyöprojekteissa tanssin ja teatterin ammattilaisten ja harrastajien kanssa. Esittävä taide on vienyt minut mennessään, enkä voisi kuvitella päättäväni opintojeni luontevammin, kuin antoisaan yhteistyöprojektiin. Tämä raportti on kuvaus matkastani tanssipuvun ytimeen. Matka alkoi jo kauan ennen kuin itse sitä ymmärsinkään, sillä projekti sai alkunsa jo vuonna 2011 alkaneesta yhteistyöstä.

Raportissani seuraan oman tanssipuvustukseni etenemistä alusta aina ensi-iltaan asti. Matkan varrelle mahtuu pohdintaa tanssipuvun olemuksesta ja luonteesta, ja näkökulmia omaan suunnitteluprosessiin ja sen etenemiseen. Erityisen tärkeäksi lähtökohdaksi prosessin kokonaisuuden kannalta nousee vuorovaikutus koreografin kanssa, sekä puvuille asettamani tavoitteet. Koko puvustustyön perusta on Anne Karttusen disORDER-nykytanssiteos ja teoksessa esiintyvät yksitoista nuorta tanssin harrastajaa.

2 Tietoa ja taustaa opinnäytetyöstä

Jo ennen tietoa tulevasta yhteistyöstä, olin pyöritelty mielessäni erilaisia aiheita, jotka kiinnostivat minua. Ensimmäiset ajatukseni ja toiveeni työn aiheesta liittyivät väljästi puvustamiseen teatterin, musiikin tai tanssin saralle. Toivoin löytäväni aiheen, jossa työ tähtää todellisen näytöksen puvustamiseen, sillä todellinen päämäärä tuo työhön omat haasteensa, mutta tekee projektista myös mielenkiintoisen. Puvustaminen on opintojen edetessä tuntunut itselleni luontevimmalta ja kiinnostavimmalta tavalta työskennellä vaatetusalan parissa. Tämä on johtanut siihen, että myös toiveeni tulevaisuuden suhteen liittyvät vahvasti pukusuunnitteluun. Uskon konkreettisen puvustustyön kautta löytäväni paremmin ne tekemisen ja toteuttamisen keinot, jotka parhaiten vievät eteenpäin kehittymistäni vaatetusmuotoilijana.

2.1 Aiheen valinta ja taustat

Keväällä 2011 olin opinnoissani mukana puvustamassa kahta tanssiproduktiota. Produktiossa esiintyjinä olivat Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajaopiskelijat. Kahden koulutusalan yhteistyöstä koitui minulle loistava tilaisuus, kun toisessa produktiossa mukana ollut tanssija Anne Karttunen

tiedusteli, olisinko halukas suunnittelemaan ja valmistamaan puvustuksen hänen keväälle 2012 sijoittuvaan opinnäytetyöesitykseensä, jossa Karttunen toimii koreografina. Aikaisempi yhteistyö oli sujunut luontevasti, joten lähdin mielelläni mukaan toteuttamaan uutta projektia. Oma opinnäytetyöni ajoittuu samaan ajankohtaan, joten on luontevaa yhdistää puvustusprojekti oman opinnäytetyöni taiteelliseksi osaksi. Yhteistyö antaa minulle loistavat mahdollisuudet päästä toteuttamaan ja seuraamaan kiinnostavan taiteellisen esityksen valmistumista aina alkumetreiltä viimeiseen näytökseen asti.

Karttunen suunnittelee omana Savonia-ammattikorkeakoulun tanssipedagogin opinnäytetyönään esityksen koreografian ja vastaa projektin yleisestä kulusta. Teoksessa tanssijoina ovat Anne Karttunen oppilaat Kuopion Tanssiopistosta¹, jossa Karttunen toimii opettajana. Teokseen osallistuu yksitoista tanssijaa, jotka ovat iältään 15–19-vuotiaita ja harrastaneet tanssia jo useita vuosia. Kaikki tanssijat ovat naisia ja tyttöjä.

¹ Kuopion Tanssiopisto on vuodesta 1996 alkaen Kuopiossa toiminut monipuolista tanssin perusopetusta antava tanssikoulu. Kuopion tanssiopistoa ylläpitää Kuopion Baletin tuki ry, toimintaa johtaa opiston perustaja Jaana Hämäläinen-Korhonen. <http://www.kuopiontanssiopisto.fi/>

Mukana teoksessa ovat myös valosuunnittelija Veli Pekka Kuronen, sekä muusikko Ville Pirhonen. He työskentelevät pääasiassa Karttusen kanssa, häneltä saamansa palautteen kautta. Esityksen puvustuksesta vastaan minä. Toteutan puvustuksen suunnittelusta valmistukseen. Lisäksi yhteistyössä Karttusen kanssa suunnittelen esityksen mainontaan liittyvät julisteet ja käsiohjelman. Puvustuksen osalta materiaalikustannuksista vastaa Kuopion Tanssiopisto, jonka haltuun puvut siirtyvät esitysten jälkeen.

2.2 Puvustuksen tavoitteet

Työni tavoitteena on konkreettisen työskentelyn kautta luoda tasapainoinen puvustus ja tukea näin koreografiaa ja tanssijan työskentelyä roolissaan. Kokemuksen, havaintojen ja hankitun tiedon pohjalta tavoitteeni on luoda harkittu, yhtenäinen ja mielenkiintoinen puvustus, joka elää ja liikkuu tanssin mukana. Ensisijaista suunnittelussa on puvun kokemuksellisuus ja visuaalisuus, jonka tulee olla linjassa teoksen muun kokonaisuuden kanssa. Pyrin kuitenkin huomioimaan tanssin ja liikkeen asettamat vaatimukset, jotta puvuista tulee mahdollisimman hyvin tanssijan työskentelyä ja liikettä mahdollistavia. Tavoite on siis niin koreografiaa, tanssijaa kuin yleisöä palveleva tanssipuvustus.

Oman ammatillisen osaamiseni kannalta olennaisia tavoitteita ovat projektin kokonaisuuden hallinta niin yhteistyön, suunnittelu- ja valmistusprosessin kuin opinnäytetyönkin kannalta. Omat haasteensa näiden tavoitteiden saavuttamiseen asettavat kuitenkin rajalliset resurssit. Lisäksi tavoitteenani on laajentaa ja kehittää omaa näkemystäni puvustamisesta ja sen mahdollisuuksista, sekä vahvistaa henkilökohtaista suunnittelijaidentiteettiä ja yhteistyötaitoja. Toivon monipuolisen yhteistyön antavan minulle hyvät lähtökohdat jatkossa toimia työelämän haasteiden parissa.

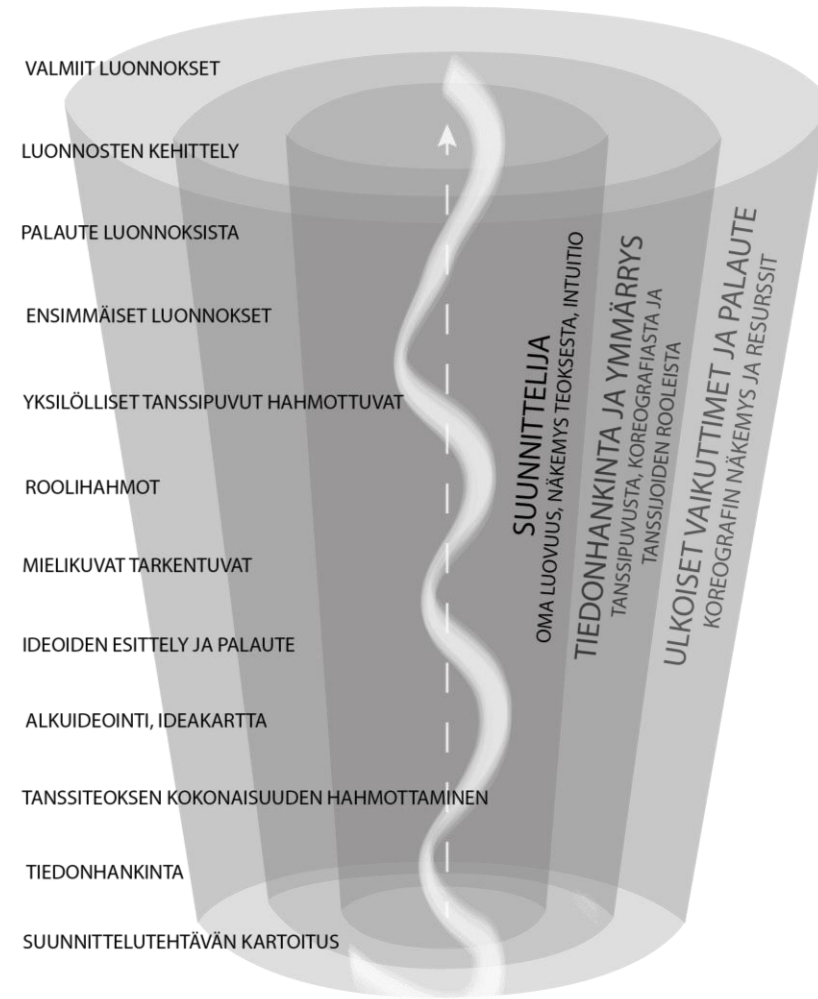
2.3 Puvustuksen toteutus

Työni muodostuu kahdesta osa-alueesta, konkreettisesta puvustustyöskentelystä ja sitä edesauttavasta perehtymisestä puvustamiseen. Perehtyäkseeni tanssipuvun olemukseen avaan pukua erityisvaatetuksen suunnittelutyökaluksi tarkoitetun FEA-mallin avulla. Lisäksi perehdyn disOrder-teoksen koreografiaan ja tanssijoiden yksilölliseen ilmaisuun ja rooleihin havainnoimalla teoksen muotoutumista tanssisalissa. Työni suunnitteluvaihe tapahtuu paljon itsereflektion ja koreografin palautteen ohjaamana. Suunnittelussani pyrin mahdollisimman hyvin huomioimaan kaikki suunnittelulleni

asettamattavat tavoitteet, sekä syventymään omaan suunnitteluprosessiini. Tavoitteenani on toteuttaa puuvustus hallitusti ja tiedostaen.

Marianne Sotti kuvaa *Pukutaikaa*-teoksessa luovaa suunnittelun prosessia mielestäni onnistuneesti. Hän tuo esille suunnittelijan ajattelun kerroksellisuuden ja havainnollistaa hyvin pukusuunnittelun etenemistä taidokkaalla ”*Pukusuunnitteluprosessi tanssitaide*teoksessa” -kaaviollaan. Hänen mukaansa suunnitteluprosessin eri vaiheet lomittuvat ja sekoittuvat keskenään vaikuttaen samalla toisiinsa. Keskeistä Sotin kuviossa on pyörteen kaltainen liike, jossa suunnittelu etenee sykleittäin hakien samalla pohjaa edeltävistä vaiheista (Sotti 2009, 24-25). Mielestäni Sotin kuvio toimii kuvaamaan myös omaa suunnitteluprosessiani. Sovelsin ja yksinkertaistin Sotin luomaa kuvausta omaan kuviooni (kuvio 1), jossa pyrin tuomaan esille suunnitteluprosessini pääpiirteet ja suunnitteluun vaikuttavat tekijät.

Omassa kuviossani halusin nostaa esille koko prosessin ajan suunnitteluun vaikuttavat kolme tasoa. Uloimmalta tasolta löytyvät ulkoiset vaikutimet ja palaute, jotka tuovat suunnittelulle väljimmät raamit ja vaikuttavat hyvin ratkaisevasti varsinkin projektin alussa siihen, mihin suuntaan puuvustusta lähdetään viemään. Omassa työskentelyssäni etenkin koreografian näkemys säilyy ratkaisevassa asemassa läpi projektin. Toinen merkittävä taso pitää sisällään teoksen

Kuvio 1. Sovellus pukusuunnitteluprosessin etenemisestä tanssiteoksessa. (Vanhala, 2014)

muotoutumiseen vaikuttavan ymmärryksen ja tietotaidon, joka karttuu työssäni konkreettisen tekemisen ja tiedonhankinnan kautta. Koreografilla on myös merkittävä asema tiedonlähteenä, sillä hänellä on kaikkein kattavin näkemys teoksesta ja sen sisällöstä. Sisimmällä tasolla on suunnittelijan oma näkemys, sekä luovuus ja intuitio. Teoksen luonteesta riippuen tämän tason merkitys vaihtelee, mutta nykytanssin ollessa kyseessä koen, että oma näkemykseni saa näkyä lopputuloksessa.

Kolmen tason yhteisvaikutuksen alla kuvion keskellä kulkee mutkitteleva juova, joka kuvastaa puvustuksen ideaa ja idean muotoutumista valmiiksi pukuluonnoksiksi. Juova on kierteinen, sillä suunnittelun edetessä puvustus hakee linjaa ja saattaa vaihtuvien tekijöiden vaikutuksesta muuttaa suuntaa. Hetkittäiset suunnanmuutokset ja pöyrteinen liike ovat ominaisia luovan työskentelyn etenemisessä. Joskus eteneminen vaatii paluuta alkupisteeseen tai aiempiin vaiheisiin, mutta päämääränä on kuitenkin päästä haluttuun lopputulokseen, tätä kuvastaa ylöspäin osoittava katkonainen nuoli.

Vasemmassa reunassa kulkevat väljästi aseteltuina puvustuksen suunnittelun etenemisvaiheet. Vaiheet kasautuvat pohjalta alkaen päällekkäin niin, että edellinen vaihe vaikuttaa aina koko kokonaisuuteen ja samalla tuleviin vaiheisiin. Mielestäni kuviosta heijastuu hyvin omaakin

suunnitteluideologiaani kuvaava ajatus siitä, että onnistunut lopputulos ottaa huomioon puvustuksen kaikki tasot ja etenee järjestelmällisesti rakentaen suunnitelmia pala palalta. Valmiista lopputuloksesta ei välttämättä ole havaittavissa yksittäisiä valintoja tai vaiheita, sillä suunnitelmat muotoutuvat ja linkittyvät prosessin aikana hyvin kiinteiksi kokonaisuuksiksi.

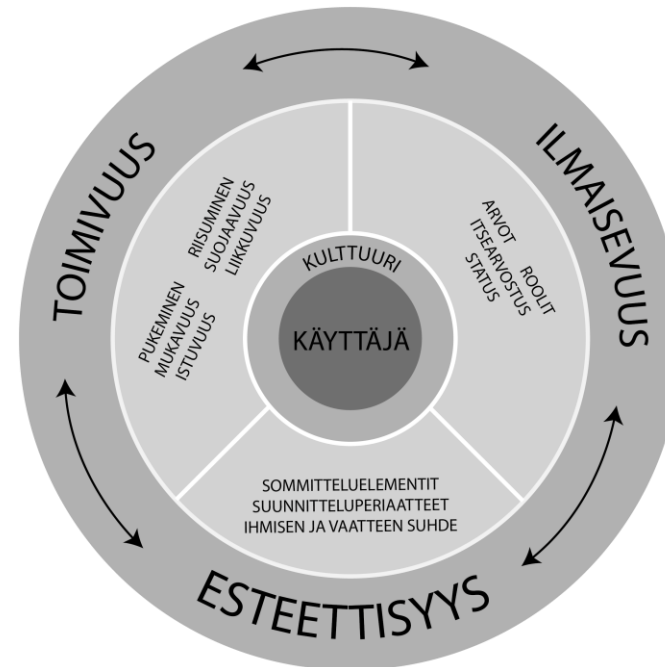
3 Esiintymisasu ja viesti

Jotta voisin suunnitella kokonaisvaltaisen tanssipuvustuksen, tulee minun ymmärtää niin tanssipuvun, tanssin kuin koreografiankin perusajatus ja erityisvaatimukset. Tässä luvussa avaan ja tulkiten lähdeaineiston avulla suunnittelulleni asettamia kysymyksiä ja lähtökohtia, jotka ohjaavat suunnitteluani. Tarkastelen tanssipukua ja sen erityisvaatimuksia. Avaan koreografi Anne Karttusen luomaa koreografiaa ja pohdin, kuinka minulla suunnittelijana on mahdollisuus tukea koreografian ilmaisua ja sanomaa.

3.1 Moniulotteinen tanssipuku

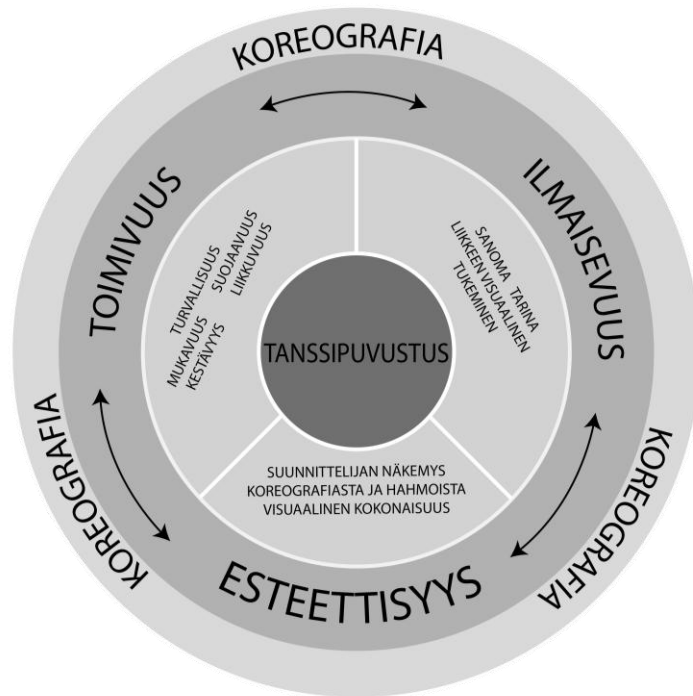
Perusajatukseltaan tanssipuku on tanssijan esiintymisvaate, joka muodostuu yhdestä tai useammasta vaatekappaleesta. Puvun tarkoitus on tanssijan suojaamisen lisäksi myös vahvasti visuaalinen. Puvulla voidaan tietoisesti tehostaa ja häivyttää haluttuja mielikuvia ja tunteita. Tanssipuku on olennainen osa tanssiteoksen visuaalisen ilmeen kokonaisuutta. Hyvän tanssipuvun suunnittelussa tärkeiksi kriteereiksi nousevat puvun toiminnallisuus, esteettisyys ja ilmaisevuus (Helve 2009, 136.) Nämä pukua kuvailevat sanat nousevat Jane Lambin ja Jo Kallanin luomasta FEA-mallista

(kuvio 2), joka jäsentää käyttäjälähtöisen erityisvaatteen tarpeet. Mallin keskeisin tekijä on käyttäjä, jonka ympärille vaatteen toimivuus (*functional*), ilmaisevuus (*expressive*) ja esteettisyys (*aesthetic*) kiertyvät. Käyttäjää tiiviisti ympäröi vallitseva kulttuuri, jonka vaikutus ulottuu kaikkiin käyttäjään yhdistyviin osa-alueisiin. (Lamb & Kallal 1992, 42–43)

Kuvio 2. Fea-malli. Lamb & Kallal (Suomentanut Koskenurmi-Sivonen)

Fea-malli on hyvä työkalu, joka helpottaa puvun käyttäjälähtöistä osaa suunnittelutyöstä. Vaikka suunnittelutyöni painottuikin taiteelliseen ilmaisuvuuteen, ei tanssijaa puvun sisällä voi unohtaa. Oman suunnittelutyöni tueksi ja asettamieni tavoitteiden mukaisesti on perusteltua tarkastella omaa puvustustyöni mallin kautta. Seuraavassa kuviossa olen soveltanut mallia omaan puvustukseeni.

Kuvio 3. Mukaelma FEA-mallista (Vanhala 2014).

Omassa suunnittelutyössäni (kuvio 3) keskiössä on tanssipuvustus, joka pitää sisällään myös tanssijan. Tanssija toimii kuitenkin pääasiassa suunnittelun kohteena, ei lähtökohtana. Alkuperäistä FEA-mallia mukailleen toimivuus, ilmaisevuus sekä esteettisyys ympäröivät suunnittelukohdetta.

Toimivuus omassa puvustustyössäni tarkoittaa, että huomion puvun erityistarpeet ja suunnittelen juuri tanssiin soveltuvia pukuja. Käsite *toimivuus* pitää alkuperäisen FEA-mallin mukaisesti sisällään puvun toiminnallisuuteen liittyvät tekijät kuten liikkuvuuden, suojaavuuden ja turvallisuuden. Juuri nämä kolme termiä koen oman tanssipuvustuksen kannalta tärkeimmiksi. Aiemmista puvustusprojekteista oppineena tiedostan tanssipuvun erityisvaatimukset, jotka keskittyvät liikkeen mahdollistavuuteen ja turvallisuuteen. Tanssijan ei ole mahdollista tanssin aikana kiinnittää huomiota vaateen toimintaan, joten vaate tulee suunnitella niin, ettei se vaikeuta liikkumista tai aiheuta vaaratilanteita esimerkiksi takertumalla. Suoraan yhteydessä toisiinsa ovat vaateen liikkuvuus, mukavuus ja suojaavuus. Nämä tekijät on erityisesti huomioitava pukujen materiaalivalinnoissa, jotka suoraan vaikuttavat vateessa tarvittaviin väljyyksiin. Joustava materiaali antaa itsessään tilaa liikkeelle, kun taas joustamaton vaatii vaatteelta väljyyttä. Joustamattomien materiaalien kohdalla väljyyden tarpeeseen olennaisesti vaikuttavat kuitenkin vaateen muoto ja malli, joten hyvällä suunnittelulla

joustamattomastakin materiaalista saadaan aikaan toimiva tanssipuku. Omassa työskentelyssäni avoin keskusteluyhteys tanssijoiden kanssa, sekä harjoitusten tiivis seuraaminen helpottavat näiden tekijöiden huomioimista. Tiivis läsnäolo ja tuntien seuraaminen auttavat minua suunnittelijana hahmottamaan liikelaajuuksia ja sitä kautta arvioimaan vaatteeseen tarvittavia väljyyksiä.

Ilmaisevuus oman puvustustyöni läpi katsottuna tarkoittaa erityisesti koreografian huomioimista. Kyseessä on väljästi luokiteltuna nykytanssiteos, joka itsessään ei juuri rajaa tai ohjaa puvustusta mihinkään tiettyyn totuttuun malliin. Helven mukaan toisin kuin monissa muissa tanssilajeissa, nykytanssilla ei tunnisteta olevan lajille tyypillistä pukeutumiskulttuuria. Tämä mahdollistaa hyvin tanssilähtöisen puvustuksen, sillä keinot ja mahdollisuudet täydentää koreografian tunteita ja tunnelmia ovat rajoittamattomat. (Helve 2009, 139) *disOrder*-teoksessa tanssiryhmän yhteisenäisen liikkeen lisäksi koreografia nostaa jokaisen tanssijan omaksi yksilökseen, jolla on sanoma ja tarina. Näin on luonnollista lähteä hahmottamaan jokaista tanssijaa yksilönä, jolla on yksilöllinen muista poikkeava puku. Tämä tarkoittaa, että ilmaisun keinoina voidaan työssäni nähdä myös vaatteiden keskinäiset suhteet. Sekä se, mitä samoja tai toisistaan eroavia piirteitä vaatteissa on, ja miten vaatteet toimivat kokonaisuutena ja erillisinä osina.

Ilmaisevuuden tulkinta ohjautuu vahvasti kulttuurimme kautta, ja se miten pukeutumisen eri piirteitä tulkitaan ja miten ne koetaan on sekä kulttuuri- että henkilösidonnaista. Katsoja kokee puvun aina vallitsevan ajan ja oman kokemuspohjansa kautta (Helve 2009, 139). Tästä johtuen yhtä ja oikeaa tapaa välittää sanomaa ei ole, jolloin suunnittelijana oma kokemusperäinen tietouteni nousee tärkeäksi. Tavoitteenani on suunnitella puvustus, joka kertoo mahdollisimman yksiselitteisesti ja helposti tulkittavasti tarinaa omilla tuntemillani keinoilla. Helven mukaan edellytys ilmaisullisesti onnistuneeseen lopputulokseen on tiivis yhteistyö koreografian kanssa, joka omalta osaltaan avaa suunnitelmiaan, sekä antaa palautetta pukujen sulautuvuudesta teoksen kokonaisuuteen. Parhaimmillaan puvustus on tärkeä ja tarkoituksenmukainen osa teosta, mutta ei nouse omaksi erilliseksi taideteoksekseen. (Helve 2009, 141) *disOrder*-teoksessa koreografi Karttunen osallistuu vahvasti puvustuksen ilmaisevuuden arviointiin. Peilaan omia ideoitani hänen kauttaan, sekä pyydän häneltä palautetta ja arviota suunnitelmieni soveltuvuudesta visuaaliseen kokonaisuuteen. Työskentely tapahtuu kuitenkin prosessin omaisesti, joten on mahdollista, että myös minun valintani vaikuttavat koreografian näkemykseen teoksesta.

Ilmaisevuuden kanssa hyvin tiivistä yhteydessä oleva *esteettisyys* sisältää tässä työssä vastaukset

kysymyksiin miksi juuri minä teen tämän puvustuksen ja mitä uutta voin osaamisellani tuoda teokseen. On toivottavaa, että oma kädenjälkeni ja taiteelliset valintani ovat nähtävissä valmiista puvustuksesta. Esteettisyydessä on tila omalle taiteelliselle tulkinnalleni ja näkemykselleni teoksesta. Esteettisyys pitää sisällään myös yleisen käsityksen kauneudesta ja puvun soveltuvuudesta tanssijalle. Akuperäisen FEA-mallin mukaan esteettisyydessä on kyse tasapainoisesta ihmisen ja vaatteen suhteesta, jossa suunnitteluperjaatteet ja sommitteluelementit ovat hallitussa ja tasapainoisessa kokonaisuudessa keskenään. Tässä kohtaa koen kuitenkin tanssipuvustuksen kohdalla, että harkitusti toteutetut epätasapainot voivat tuoda pukuihin lisää mielenkiintoa ja jännitteitä.

3.2 Koreografia ja sen tukeminen

Koreografialla tarkoitetaan tanssia, jolla on käsikirjoitus ja suunnitelma, jonka mukaan tanssi etenee. disOrder-nykytanssiteoksen runkona on kuusi kohtausta, joiden tunnelmat ja liikekielet vaihtelevat rajusti. Kohtaukset rakentuvat kuuden ADHD:lle tyypillisen oireen ja ilmenemismuodon ympärille. Esimerkiksi kohtauksessa 2 Karttunen käsittelee ylikeskittymistä ja jumiutumista. Hän

kuvaa kohtauksen liikekieltä koukistelevaksi ja paikallaan pyöriväksi. Kohtauksen tunnelma on keskittynyt ja liikekieli pikkutarkkaa ja pieniin osiin jakautunutta. Muita kohtauksia Karttunen kuvailee muun muassa sanoilla, positiivinen ja vekuileva, raju ja sekava, maksimaalisen hidas, säikähtelevä ja sätky, sekä masentunut ja voimaton. (Karttunen, 13.9.2011)

Karttunen työstää teoksen liikemateriaalia prosessimuotoisesti. Tämä tarkoittaa, että esitys valmistuu ja muotoutuu pikkuhiljaa harjoituskauden aikana. Tämä johtaa luonnollisesti siihen, että prosessin alussa en voi suunnitella puvustusta tietyistä lähtökohdista kokonaisuutena, vaan oma puvustukseni kietoutuu teokseen sen muodostuessa. Aikataulu on kuitenkin otettava huomioon ja puvustuksen suunnittelu saatava käyntiin, joten päädyin ratkaisuun, jossa tärkeimmiksi suunnittelua ohjaaviksi kriteereiksi nousevat visuaalinen kokonaisuus ja pukujen tanssittavuus. Varsinaista selkeää tarinaa Karttunen ei teokseen suunnittele, vaan hän käsittelee ADHD:ta hyvin liike- ja tunnelmalähtöisesti kohtaus kohtaukselta. Tällöin luontevinta on työstää puvustusta tiiviissä yhteistyössä hänen kanssaan. Tulen myös tiiviisti seuraamaan ja havainnoimaan teoksen muotoutumista tanssisalissa, sillä koen sen antoisaksi ja tärkeäksi elementiksi suunnittellessani yksilöllisiä tanssipukuja.

3.3 Yleisölle viestiminen

Vaate voidaan jakaa lukemattomiin osa-alueisiin, joilla kaikilla voidaan vaikuttaa puvusta ja puvustuksesta syntyviin mielikuviin ja tunnelmiin. Jotta suunnittelijana voin parhaalla mahdollisella tavalla tuoda puvuissa esille haluamani teemat, on ensiarvoisen tärkeää tietää esiintymistila ja tilanne, jossa puvut toimivat. Tässä vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi katsojan etäisyys tanssijaan ja valaistus. Suunnittelu pitää osata laittaa oikeaan mittakaavaan sen mukaan mitä katsojan on mahdollista nähdä ja huomata.

Puvussa itsessään voidaan tehdä ratkaisuja muun muassa, värin, materiaalin, mallin ja tyylin suhteen. Kaikki nämä seikat kulkevat käsikkäin, eikä jyrkkiä rajanvetoja voida tehdä. Puku ja puvustus on katsojalle aina kokonaisuus, mahdollisesti kuitenkin enemmän kuin osiensa summa. On myös hyvä huomioida, että elämyksellisyys ja tilan antaminen katsojan omalle mielikuvitukselle on tärkeää, sillä se tekee teoksesta mielenkiintoisen ja oivaltavan.

Väreillä voidaan vaikuttaa suuresti syntyviin mielikuviin, sävyn lisäksi merkitsevää on myös värin intensiivisyys, eli kirkkaus, sekä se, miten puhdas tai murrettu väri on. Väreillä voidaan myös helposti luoda ja korostaa ryhmää ja sen yksilöitä. Marianne Sotin mukaan käyttämällä saman väriskaalan eri sävyjä, saadaan ryhmän eri jäsenet

erottumaan toisistaan ilman, että kokonaisuudesta tulee rikkonainen (Sotti 2009, 31). Materiaalivalinnoilla voidaan luoda keveitä ja herkkiä, hulmuavia tai päinvastoin juurevia ja raskaita mielikuvia. Materiaaleja voidaan muokata rajattomasti tai ne voidaan poimia täysin vaatetuksen kontekstin ulkopuolelta. Malleilla puolestaan voidaan luoda viittauksia esimerkiksi aikakauteen ja yksilön asemaan yhteisössä. Tyyli puolestaan toimii keinona luoda hahmolle sielu ja persoona, mielipiteet ja mieltymykset.

Uskon kuitenkin vahvasti, että lopputuloksen kannalta kokonaisuus ratkaisee. Jokaiseen yksityiskohtaan ei tarvitse sisällyttää viittausta johonkin, vaan myös vaateen itseisarvo ja visuaalisuus voivat toimia riittävinä perusteluina valinnoille, varsinkin teoksissa, joissa valinnat eivät pohjautu valmiiseen käsikirjoitukseen. Tekemisen kautta kertynyt kokemus ja näkemys ovat ensisijaisen ratkaisevia. Taitavalla suunnittelijalla on kattava tuntemus puvussa käytettävistä tyylikeinoista, joita hän voi yhdistellä ja suodattaa sekä tiedostaen että intuitiivisesti. Tunnelma on kuitenkin monen tekijän yhteisvaikutuksen tulos, joita esittävässä taiteessa ovat muun muassa liike, musiikki, valot ja puvut. Näillä kaikilla elementeillä voidaan ratkaisevasti muuttaa teoksen tunnelmaa ja syntyviä mielikuvia. Ensiarvoisen tärkeää on, että kaikki osa-alueet ovat tarkoituksenmukaisessa suhteessa keskenään, olivatpa ne sitten harmoniassa tai ristiriidassa.

4 Valintoja matkalla kohti luonnoksia

Suunnitteluprosessi on luovan prosessin tapaan hyvin monivivahteinen ja tapahtuu suurelta osin intuition ohjaamana. Ideoinnissa ja suunnittelussa on kuitenkin suuri määrä huomioon otettavia asioita: luovuuden lisäksi on monta käytännön asiaa, jotka vaikuttavat esiintymisvaatteen rakentumiseen. Seuraavassa määrittelen ja avaan näitä tekijöitä disOrder-tanssiteoksen näkökulmasta.

4.1 disOrder-tanssipuvustuksen lähtökohdat

Esiintyjä teoksessa on yhteensä yksitoista. Heistä kymmenelle suunnitellaan nykytanssiin soveltuva tanssiasu. Lisäksi mukana on yksi tanssija, jonka tehtävä lavalla on koko esityksen ajan lukea kirjaa. Hänelle ei varsinaisesti suunnitella asua, mutta hänet liitetään teokseen muilla keinoin. Kaikki tanssijat ovat noin 15-18-vuotiaita naisia ja tyttöjä. Tanssijoilla on jonkin verran koko- ja pituuseroja, lisäksi osa tanssijoista on muodoiltaan naisellisempia kuin toiset.

Koreografi Karttusen kanssa käytyjen sähköpostikeskusteluiden ja tapaamisten pohjalta päädyimme ratkaisuun, että jokaisella tanssijalla olisi yksilöllinen, tanssijan koreografisia piirteitä korostava puku. Tämä oli ratkaisuna

perusteltu, sillä koreografia nostaa jokaisen tanssijan yksilökseen. Lisäksi koin, että erilaisilla puvuilla teoksesta tulee mielenkiintoisempi ja pystyn paremmin huomioimaan FEA-mallin edellytykset suunnittelussani. Puvuissa tulisi olla kuitenkin tarpeeksi yhdistäviä tekijöitä, jolloin ne muodostaisivat ehjän kokonaisuuden. Koreografin toive on, että esityksen värimaailma ja muotokieli ovat hillityt. Tämä sulautuu loistavasti omiin teoksesta saamiini alustaviin mielikuviin, jotka muodostuivat Karttusen esitellessä teoksen tunnelmaa ja maailmaa.

Aivan alussa laadin jokaisesta tanssijasta tanssijakortin (Liite 1), josta käy ilmi yhteystietojen lisäksi tanssijan tarkat mitat, henkilökohtaiset käytännön toiveet ja huomiot pukuun liittyen, sekä koreografin kullekin tanssijalle luoma yksilöllinen rooli, jota kunkin tanssijan puku tukee. Lisäksi otin tanssijoista kasvokuvan lisäksi kuvat vartalosta edestä, sivusta ja takaa. Näin minun on mahdollista muodostaa jokaisesta viitteellisestä roolihenkilöstä kokonaisvaltainen mielikuva, ja rakentaa hänelle yksilöllinen asu, joka on osa yhtenäistä puvustusta. Huomioin suunnittelussa toiveet vaatteen peittävyudessa, istuvuudessa, mallissa, sekä mahdolliset allergiat erilaisille materiaaleille. Lähtökohdat kullekin asulle ovat monimuotoiset, koska kyseessä ovat uniikit vaatteet, jotka suunnitellaan jokaiselle henkilölle erikseen ottaen tanssijan ominaisuudet huomioon.

En tietoisesti pyri asuja suunnitellessani huomioimaan tanssijoiden henkilökohtaisia mieltymyksiä, vaan luomaan ehyen kokonaisuuden, jossa vaatteiden istuvuus on osa harkittua kokonaisuutta.

Pukujen suunnitteluun oleellisesti vaikuttaa myös esitystila. Esitykset pidetään itselleni tutussa, suhteellisen pienessä esitystilassa, joka on kauttaaltaan musta. Tämä johtaa suoraan suunnittelussani johtopäätökseen, että pukujen tulee olla pääväritykseltään mustasta erottuvia. Toisaalta pienen tilan etuna on, että voin rohkeasti ideoida ja käyttää yksityiskohtia tietäen niiden tulevan nähdäiksi. Teoksen osat rakentuvat järjestyksessä, koreografia, puvustus, musiikki ja valot. Tämä vuoksi en voi omassa työskentelyssäni ottaa ennakolta huomioon vaihtuvia valotilanteita. Luotan kuitenkin koreografin näkemykseen luoda valoilla puvuille tilaa.

4.1.1 Resurssit

Puvustustyöni tähtäimenä on visuaalisesti tasapainoinen ja vahva puvustus, sen syntyminen vaatii kuitenkin useita resursseja. Hyvin ja etukäteen huomioituna resurssit eivät kuitenkaan vähennä taiteellisen osuuden vaikuttavuutta, vaan antavat minulle toimintakehyksen, jossa työn eri osat pysyvät hallitusti tasapainossa.

Opinnäytetyössäni tärkeimpänä resurssina on budjetti, jonka Kuopion Tanssiopisto on puvustukselle asettanut. Tanssiopisto kustantaa teoksen materiaaleja aina 200 euroon asti, jolloin yhden asun budjetiksi muodostuu enemmillään 20 euroa. Tanssiopiston omasta vaatevarastosta ei löytynyt puvustukseen sopivia materiaaleja, joten kaikki tulee hankkia muualta. Tämä vaikuttaa suoraan materiaalivalintoihin. Materiaalien tulee olla edullisia, joten kankaat ostetaan ja kerätään käytettyinä kirpputoreilta ja kierrätyskeskuksista. Vaatteisiin tarvittavat lisätarvikkeet kuten napit, nauhat ja vetoketjut hankitaan kuitenkin pääosin uutena toimivuuden ja saatavuuden takaamiseksi.

Tanssijat ovat kaikki nuoria ja suurin osa alaikäisiä, tämän vuoksi minulle suunnittelijana on tärkeää, että vaatteet ovat riittävässä määrin peittäviä, eikä tanssijoilla ole paljas olo. Sovin tanssijoiden kanssa, että he käyttävät esityksissä omia ihonvärisiä tanssibodyjä esiintymisvaatteiden alla, sekä polvisuojia polvissaan. Tämä selkeyttää suunnittelutyötä, sillä asujen peittävyys ei ole huolenaihe.

Rahan lisäksi merkittävä resurssi on aika. Koska suunnittelen ja valmistan kaikki asut itse, tulee ratkaisujen ja materiaalien olla sellaisia, että pystyn ensi-iltaan mennessä toteuttamaan vaatteet haluamallani tavalla suunnitelmien mukaan. Mallien ja vaatteiden teknisten ratkaisuiden täytyy myös olla sellaisia, että pystyn itsenäisesti valmistamaan asut

alusta loppuun, sisältäen mahdollisen materiaalin muokkauksen, kuten painatukset tai värjäykset. Esiintymisvaatteessa ensisijaista on vaateen ulkoasu, näin on perusteltua, että toteutan vaatteiden rakenteet yksinkertaisesti ja helposti. Rakenteita miettiessä huomioin myös kestävyuden ja sen, että puvut ovat helposti huollettavissa. Esiytyksiä on kaksi ja niiden kesto on noin 40 minuuttia. Näiden esitysten lisäksi on kuitenkin toivottavaa, että vaatteet ovat pitkäikäisiä myös Tanssiopiston omassa käytössä, ja niitä on tarvittaessa mahdollista huoltaa kotikonstein.

Oman haasteensa asujen valmistuksessa asettaa myös tanssijoiden läsnäolo. Vaatteita täytyy sovittaa ja käytännössä testata valmistusvaiheessa, jotta lopputulos on paras mahdollinen. Sovitukset ovat mahdollisia vain tanssiharjoitusten yhteydessä, joten sovituksia yhdelle asulle tulee yhdestä kolmeen. Näin ollen vaatteet tulee suunnitella ja valmistaa niin, että tämä sovitus määrä riittää halutun lopputuloksen aikaansaamiseksi. Vaatteista ei tehdä sovituskappaleita, sillä aika ja budjetti eivät riitä niihin.

4.1.2 Koreografia ja liikekieli

Koreografian lähtökohtana on ADHD eli tarkkaavaisuus ja keskittymishäiriö, jonka eri stereotypistä oiretta jokainen tanssija ilmentää omassa esiintymisessään niin koko teoksen, kuin soolonsakin ajan. Koreografia itsessään asettaa jo osalle tanssijoiden vaatteista raameja. Esimerkiksi tanssijalle, jonka esiintymiseen oleellisesti kuuluu yllään olevan vaateen repiminen, täytyy luoda asu, jossa on kiskottavaa, ja joka kestää repimisen hajoamatta tarkoituksettomasti.

Koreografian tempo vaihtelee reilusti koko esityksen ajan. Paikoin tanssijoiden liikehdintä on rajua ja räiskivää, jolloin vaateen täytyy antaa tilaa suurillekin loikille ja kestää lattialla pyörimistä. Paikoin vaateen tulee mahdollistaa tarkka ja keskittynyt työskentely, jolloin ylimääräiset kangaskerrokset saattavat haitata tai jopa piilottaa liikkeen. Toisaalla liike on täysin pysähtynyt ja tanssijat paikoillaan, tällöin vaateen pitää silti näyttää hyvältä ja asettua halutulla tavalla ilman asetelua.

Vaateen täytyy myös tukea kunkin tanssijan omaa liikettä. Koreografian toiveiden mukaan jo suunnittelussa korostan kunkin tanssijan vahvuuksia, sillä vaatteella voi näyttää tai peittää. Esimerkiksi hyvän jalkatyön omaavan tanssijat liikettä voidaan korostaa laajalla helmalla, joka seuraa kauniisti liikettä. Parhaan käsityksen kunkin tanssijan

vahvuuksista, roolista ja persoonasta sain seuraamalla itse tuntien kulkua ja kuuntelemalla koreografian näkemyksiä.

4.1.3 Tanssijoiden persoonat ja roolit

Kullakin kymmenestä tanssijasta on oma rooli. Rooleilla ei ole selkeää käsikirjoitettua tarinaa, vaan rooli muodostuu jokaiselle henkilöhahmolle tyypillisestä tavasta olla ja liikkua lavalla. Roolihahmoilla on selkeästi tunnistettavat persoonat kuten ”*Tyttömäinen, rauhallinen haaveilija*” tai ”*Hupainen poikatyttö. Positiivinen ja iloinen juoksentelija.*” (Otteet tanssijakorttien muistiinpanoista, kirjoitettu koreografi Anne Karttusen kanssa käytyjen keskusteluiden pohjalta). Monista roolikuvauksista päällimmäisenä nousee tyttömäinen tai poikatyttömäinen olemus, sekä villeys ja kurittomuus tai rauhallisuus. Kaikkia kuvauksia yhdistää kuitenkin sana *tyttö*. Tämä on ehkä merkittävimpiä ensimmäisten ideoiden syntyyn vaikuttaneita sanoja. Mielikuvissani kaikki hahmot ovat jollain tavalla lapsenomaisia, tai eivät ainakaan aikuisia. Heillä on lapsenomainen rehellisyys ja impulsiivisuus olemuksessaan, tämä mielestäni saa näkyä myös viitteellisesti puvustuksessa. Ajatuksiini muodostui myös kuva helposti lähestyttävistä, loppujen lopuksi ystävällisistä hahmoista. Tarinalla ei ole rajattua aikaa tai ajankohtaa, siksi mielestäni on luonnollista,

että puvutkaan eivät suoraan linkity mihinkään ajanjaksoon esimerkiksi pukuhistorian tyylikeinoin. Esitys ei sijoitu mihinkään tiettyyn paikkaan tai ympäristöön, eikä esityksessä ole juhlavuutta, vaan tapahtumat ovat lähtöisin arjesta, tämän kotoisuuden ja lämmihenkisyyden uskon myös osaltaan näkyvän lopullisissa valinnoissani.

ADHD antaa teokselle aiheen ja tarkoituksen, näin minusta on tärkeää jollain tapaa myös tuoda asia esille puvustuksessa. ADHD ei suoraan samalla tavoin linkity pukeutumiseen, kuten henkilön käytökseen ja sitä kautta liikkeeseen. Koenkin, että on tarpeellisempaa ja helpommin tulkittavaa korostaa vuorollaa soolossa olevaa tanssijaa kuin hänen oireitaan. Tästä syntyy myös mielenkiintoinen käytännön haaste kuinka saada suunniteltua puvut elämään niin, että kukin puvuista nousee tarvittaessa sooloasuksi muiden joukosta olematta kuitenkaan häiritsevän erilainen. Pohdittavaa riittää myös siinä, miten esimerkiksi ”*hiljaisen isosiskon*” ja ”*räiskivän ja rajun poikatyön*” sooloasut eroavat toisistaan.

Kuva 1. Ideataulu (koonnut Laura Vanhala 25.8.2011)

4.2 Ideataulu suunnannäyttäjänä

Alustavien keskusteluiden ja sähköpostien jälkeen luonnollinen jatkumo luovalle työskentelylle on ideataulu. Ideataulu toimii yksinkertaisesti visualisointina ideoinnin lähtökohdista. Se toimii loistavasti keskustelun avaajana ja suunnannäyttäjänä läpi luovan prosessin. Ideatauluun purin alustavat ajatukseni kuvalliseen muotoon, jotta saatoimme koreografian kanssa yhdessä keskustella ideoista ja valinnoista. Ideatauluuni kokosin niin värejä, materiaaleja, muotoja kuin pintojakin, joiden näin linkittyvän puvustustyöhöni.

Materiaaleiksi hain luonnon materiaaleja: puuvillaa, pellavaa ja villaa. Ne ovat keveitä, mutta samalla ryhdikkäitä ja kestäviä materiaaleja ja näin palvelevat loistavasti tanssissa. Pellava ja puuvilla ovat epätyypillisiä materiaaleja tanssipuvuissa, sillä ne ovat usein joustamattomia, näen tämän kuitenkin mielenkiintoisena haasteena, mikä tulee ottaa huomioon malleja suunniteltaessa. Erityisesti näissä materiaaleissa minua viehättää niille ominainen muotoutuminen käytön aikana, rypyt, rutut ja poimut tuovat omaa näköä vaatteelle. Näin elämä näkyy vaatteessa, ja lisääntyy luonnostaan jo lyhyenkin esityksen edetessä. Materiaalien näen hyvin sitoutuvan teoksen koreografiaan ja osaltaan hyvin arkipäiväiseen aiheeseen. Teoksen raskas aihe

ja moninainen liikekieli vaativat mielestäni materiaailta rosoisuutta ja jopa karkeutta.

Materiaaleissa minulle on tärkeää myös erilaiset pinnat ja struktuurit, eli pintakuviot. Hain mukaan erilaisia neuleita, joissa vaihtelevat kuviot erottuvat selkeästi ja tuovat pehmeyttä ja kotoisuutta kylmäksi ja karkeaksi mielletyn pellavan rinnalle. Mielikuvissani neuleet myös yhdistyvät ystävällisyyteen ja lempeyteen. Lisäsin ideatauluuni myös ehdotelman yksinkertaisesta ja kevyestä printistä, jolla muuten tasaista kangaspintaa voisi elävöittää. Esitykset ajoittuvat talven ja kevään taitteeseen, johon mielestäni erinomaisesti sopii rauhallinen ja hento, hieman uninenkin painatus, jonka kuitenkin rikkoo materiaalien paksu olemus. Pellavalla ja puuvillalla on materiaaleina aivan omanlaisensa liike, molempia voisi luonnehtia koviksi ja jäykiksi. Tahdoin tällä korostaa koreografian voimakkuutta ja kovuutta, toisaalta nykytanssin luonnollista liikettä ja roolihenkilöiden todenmukaisuutta. Liian kevyet ja herkät materiaalit olisivat antaneet tarpeettoman pehmeän ja utuisen kokonaiskuvan lopulta varsin rajun koreografian rinnalla.

Värit muotoutuivat materiaalien luonnolliseksi jatkoksi; pellavalla ja puuvillalla on kauniita ja harmonisia värejä itsessään, joiden sävyistä löytyy luonnollinen ja rauhallinen väripaletti. Tämä sopii sekä omiin että koreografian ajatuksiin hillitystä, mutta vahvasta puvustuksesta. Liian

yksiväristä ja hilittyä kokonaisuutta en kuitenkaan halunnut lähteä rakentamaan, joten valitsin mukaan laajan skaalan pellavan sävyjä harmaasta vaaleaan ja ruskeaan. Kokonaisuutta raikastamaan toin kirkasta sitruunan keltaista. Alunperin inspiraatio keltaisesta tuli mukanani kulkevasta keltaisesta huovutetusta sitruunasta, mutta jalostui ja kietoutui hyvin luonnolliseksi osaksi puvustusta ja lopulta kuvaamaan ADHD:n pilkahduksia tanssijoissa. Myös kirkas valkoinen on mukana raikastamassa kokonaisuutta, sitä ajattelin käyttää kuitenkin vain vähissä määrin printeissä ja kuoseissa. Luonnollisesti muotoutunut vaalea värimaailma tuki hyvin myös ajatusta mustasta esitystilasta erottautumisesta.

Muotokieli määräytyi suurelta osin tanssin vaatimusten ja materiaalin ehdoilla. Ideatauluun hain selkeitä hiukan väljiä muotoja, joissa kankaan parhaat puolet pääsevät oikeuksiinsa. Hihattomuus ja väljät helmat antavat tilaa liikkeen näkyä. Hain muotoihin pyöreitä linjoja ja siluetteihin leikkisyyttä. Yksityiskohtia on vain harkitusti ja ne toteutuvat vaatteissa esimerkiksi kauluksina ja leikkaussaumoina. Yksityiskohdista toistuvimmaksi nousevat solmut, jotka sopivat teoksen aiheeseen mielestäni hyvin, ja joita myös koreografi toivoi käytettäväksi.

Ideataulusta antamassaan palautteessa Karttunen oli hyvin tyytyväinen moniin valintoihini. Materiaalit ja värit miellyttivät häntä paljon, vaikka aiemmissa teoksissaan hän on

tottunut käyttämään yksinomaan mustaa. Varsinkin pellavan ja puuvillan sävyt tuntuivat hänestä heti alusta alkaen sulautuvan hyvin teoksen kokonaisuuteen. Keltainen tuntui hänestä aluksi vieraalta, mutta kerrottuaani aikovani käyttää sitä vain yksityiskohdissa, jotka korostavat tanssijoiden soolo-osuuksia hän näki asian positiivisena yllätyksenä muuten harmonisessa kokonaisuudessa. Karttunen koki ideani tuoreiksi ja hän kertoi odottavansa jo innoissaan ensimmäisiä luonnoksia. Samalla Karttunen painotti minua kuitenkin miettimään vielä tasapainoa housujen, hameiden ja mekkojen välillä. Tämä oli hyvä huomio, sillä en tietoisesti tullut ratkaisuun, jossa kaikki ideataulussa näkyvät vaatteet ovat mekkoja. Oli kuitenkin selvää, että housut tuovat toivottua vaihtelua kokonaisuuteen.

Jotta suunnitteluprosessi voi luonnollisesti edetä on tehtävä päätös yhteisestä linjasta, jota lähdetään viemään eteenpäin. Bogart kuvaa vaiheen hyvin ”ideat tulevat ja menevät, mutta tärkeää on sitoutuminen valintaan ja sen selkeyteen ja kommunikoivuuteen” (Bogart 2004, 69). Karttusen kanssa käytyjen keskusteluiden perusteella ei ollut tarpeellista lähteä muuttamaan ideataulua tai suunnittelulle valittua linjaa. Koreografilla oli vahva usko suunnitelmiini ja niiden soveltuvuudesta teokseen. ”Kyse ei ole oikeasta ideasta tai edes oikeasta päätöksestä vaan pikemminkin päättäväisyydestä laatuna” (Bogart 2004, 69). Karttusen

kanssa olimme molemmat yhtä mieltä siitä, että suunnittelu saattoi edetä luonnosteluvaiheeseen.

4.3 Pukuluonnokset muodostuvat

Runsas perehtyminen puvustuksen lähtökohtiin selkeytti ja ohjasi suunnittelua ja päätöksentekoa luonnollisesti oikeaan suuntaan. Hakalan mukaan päätökset synnyttävät rajoituksia, jotka vaativat mielikuvitusta työstämään luovia ratkaisuja (Hakala 2009, 13). Rajoitukset kuitenkin auttavat saavuttamaan halutun lopputuloksen. Mielestäni etenkin tässä työvaiheessa heijastuu selkeästi tekijän ammattitaito ja perehtyneisyys. Ammattilaisella on kyky nähdä rajoittavat tekijät positiivisina suuntaviivoina ja kääntää esteet voitoiksi. Luonnostelu on se työskentelyn vaihe, jossa kaikki edeltävät työvaiheet suodattuvat ja linkittyvät toisiinsa. Itselleni tyypilliseen tapaan alkuideoiden jalostuminen tapahtui paljon ajatuksen tasolla ja mielessä vaihtoehtoja pyörittelemällä. Luonnosten muodostuminen on sekä tiedostettua johdonmukaista ja ratkaisukeskeistä ongelmakohtien työstämistä että henkilökohtaisen intuition ohjaamaa mielikuvien luomista ja ajatusvirtaa (Sotti 2009, 25).

Ajatustyöskentelyn lopputuloksena siirsin mielikuvani paperille. Hahmottelin asuista ensimmäiset viisi luonnosta

käsin piirtämällä ja testasin vaatteisiin erilaisia materiaali ja sävy vaihtoehtoja, jotta pääsin lähemmäksi haettua tunnelmaa. Tekniikka toimi hyvin ja sai puvut elämään haluamallani tavalla. Myös materiaalihankintaa silmällä pitäen tekniikka toimi hyvänä suunnannäyttäjänä. Loput asusuunnitelmat muotoutuivat käsikkäin materiaalihankintojen rinnalla, sillä oli luontevaa tiukan budjetin vuoksi suunnata huomio myös materiaalin saatavuuteen.

Suunnittelin asut rooleja silmällä pitäen, en kuitenkaan halunnut alleviivata valintojani, vaan annoin myös koreografille konkreettisen mahdollisuuden vaikuttaa lopulliseen valintaan, sillä hänellä on kattavin käsitys teoksesta kokonaisuutena. Esitin suunnitelmani hänelle, ilmoittamatta kuitenkaan heti tanssijaa, jota olin kyseiseen asuun ajatellut. Näin pääsin jo askeleen lähemmäs sitä, millaisena koreografi kunkin tanssijan roolin näkee. Ajatuksemme osuivat kuitenkin hyvin yhteen ja puvut löysivät luontevasti kantajansa. Seuraavassa esittelen luonnokset ja tanssijoiden roolit. Suurimmassa osasta pukuja keltainen yksityiskohta ei ole näkyvässä, sillä puvut on kuvattu siten, kuin ne pääsääntöisesti ovat. Esittelen jokaisen puvun keltaisen yksityiskohdan pukuesittelyiden yhteydessä.

Kuva 2. Luonnokset A ja B

Kuva 3. Luonnokset C ja D

Pukuluonnos A koostuu lyhythihaisesta väljäkköstä paidasta, sekä korkeavyötäröisistä housuista, jotka pussittuvat lähkeista. Koreografin kanssa olimme yksimielisiä siitä, että luonnos A oli selkeästi vekkuli ja poikatyttömainen, joten puku kuvasi hyvin henkilöä *"Hupainen poikatyttö. Positiivinen ja iloinen juoksentelija, joka tekee kärrinpyöriä."*

Luonnos B on mekko, jossa on sievä palmikkokaulus sekä puolipyöreät taskut. Taskuissa toistuu mekon kauluksessakin käytetty neulemateriaali. Mekko oli mielestämme suloinen ja sievä, joten se valikoitui puvuksi hahmolle *"tyttömainen tyttö"*

Puku C on tumma tunikamainen hihatton mekko, jossa on solmut sekä olkapäillä että helmassa. Tunikan alla on vaaleat väljät polvihousut. Valitsimme puvun roolille *"Rauhaton ja malttamaton karkailija, joka poistuu paikaltaan ja joka aina uudelleen palautetaan paikalleen"*, sillä mielestämme asu sopi sekä roolihenkilön leikkisyyteen, että liikkuvuuteen.

Asu D koostuu kevyestä pussihihaisesta paidasta, jossa on 2/3 osa hihat. Alaosana on korkeavyötäröinen henkselihame. Asu valittiin roolille *"tyttömainen seikkailija"*, sillä asu kuvasti mielestämme tutkimusmatkailijan roolia erittäin hyvin.

Kuvassa 4 oleva *pukuluonnos E* koostuu rennosta kauluspaidasta, sekä korkeavyötäröisistä henkselihousuista ja se valittiin roolille *"räiskivä ja raju poikatyttö, joka vahingoittaa sekä muita että itseään"* Asu oli roolille riittävän maskuliininen ja helposti liikuttava.

Luonnos F/G puolestaan on halkiomekko, jossa myös pääntiellä on yksityiskohtia. Tämän mekon kaksi eri sovellusta *F* ja *G* päätettiin pukea roolihenkilöille *"puhdas ja tarkka"* sekä *"nätti tyttö, joka lyö päänsä teoksen lopussa"* Asun sovellukset valittiin näille roolihenkilöille, sillä asu on linjakas ja tyttömäinen, mutta siitä löytyy myös leikkisiä yksityiskohtia.

Kuva 4. Luonnokset E ja F/G

Kuva 5. Luonnokset H, I ja J

Kuvassa 5 oleva *puku H* sisältää hennon vaalean suurikauluksisen tunikan, sekä keltaiset sydänpainatetut bloomers-tyyppiset housut. Tämä mielestämme herkkä ja persoonallinen kokonaisuus valittiin roolihahmolle, joka on *"tyttömäinen, rauhallinen haaveilija, harhailee katseen kanssa"*.

Luonnos I koostuu neulepaidasta, sekä leveästä röhhelohelmisesta hameesta, jossa on selässä suuri rusetti. Puku soveltui mielestämme parhaiten naisellisuutensa ja kerroksellisuutensa vuoksi hahmolle *"ylikeskittynyt, rauhallinen ja pysähtynyt tyttö, joka laskee sormilla"*.

Asu J, eli vaalea printtikuvioinen mekko, jossa on solmu yksityiskohtia sekä helmassa että yläosassa päätettiin pukea tanssijalle, joka esittää *"hiljaista isosiskoa ja rauhallista tyttö tyttöä"*. Näimme asun rauhallisen lämminhenkisenä, joten valinta oli luonteva.

4.4 Luonnoksista materiaaleihin

Jo luonnosteluvaiheessa mukaan tulleet materiaalivalinnat pysyivät ennallaan, joten niiden pohjalta materiaaleja oli helppo etsiä. Asut oli kuitenkin toteutettava edullisesti, joten vaihtoehtoja olivat lähinnä kirpputorit ja kierrätyskeskukset, mikä toi mukanaan omat haasteensa saatavuuteen. Tämä valinta tuntui kuitenkin erittäin hyvältä ja luontevalta kestävän kehityksen ja kierrätyksen näkökulmasta. Kirpputoreilla käynti on minulle kuitenkin tuttua, joten parin viikon kiertelyn ja muutamien huippulöytöjen jälkeen lähes kaikki tarvitsemäni materiaalit olivat kasassa (kuva 6). Keräsin mukaani monipuolisesti pellava- ja puuvillakankaita, muutamia neuleita, sekä villakankaita ja muokattaviksi soveltuvia pellavaisia valmisvaatteita. Kierrellessäni mukaan oli tarttunut myös muutamia villejä kortteja, jotka saattaisivat toimia lisämausteina puvustuksessa. Esittelin Karttuselle löytämäni materiaalit, joihin hän oli todella tyytyväinen. Osa villeistä korteistani oli hänelle liikaa, mutta esimerkiksi kirkkaankeltainen pitsi tuntui pienissä määrin sopivan mukaan teokseen. Kävimme Karttusen kanssa läpi tarkemmin myös sen, mitä materiaaleja käytettäisi missäkin puvussa.

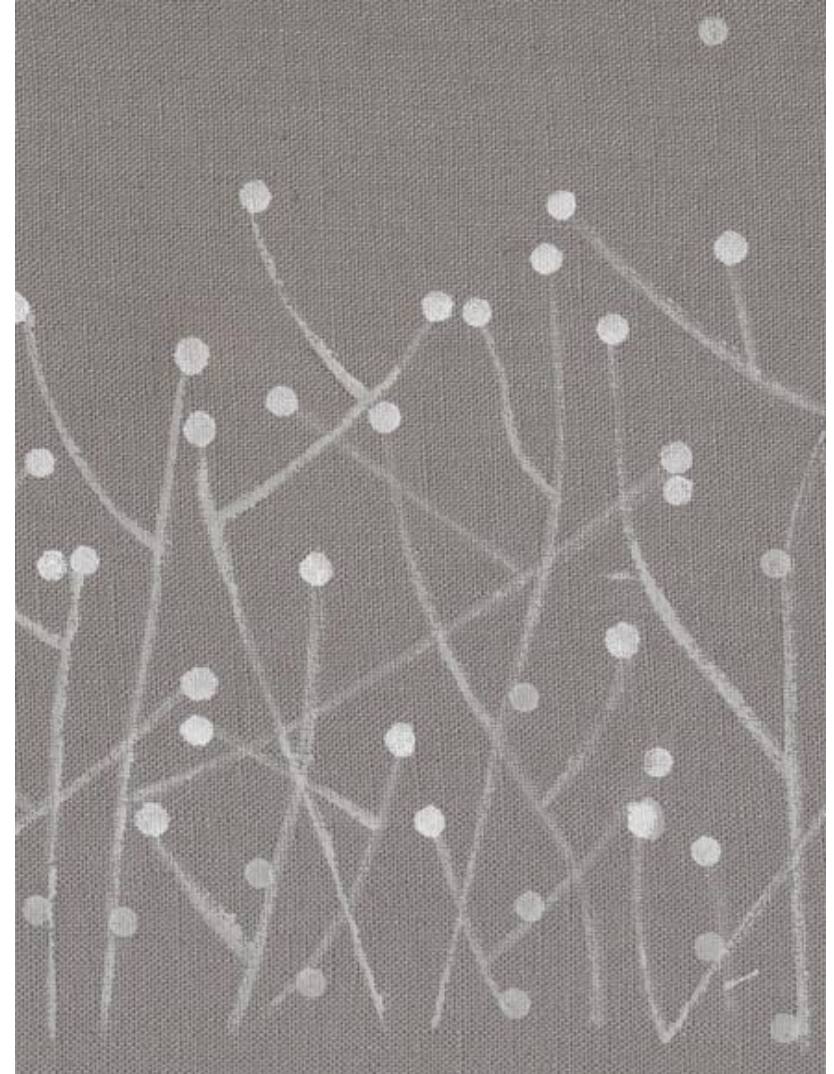

Kuva 6. Materiaaleja

Tein materiaaleihin myös muutamia printti- ja kuosikokeiluja (kuvat 7 ja 8), jotka esittelin Karttuselle materiaalien kanssa yhtä aikaa. Karttunen oli jo aiemmin pitänyt ajatuksestani käyttää puvuissa printtejä. Hänen mielestään kokeiluni toimivat myös käytännössä, joten ne päätettiin toteuttaa. Sydänkuosia käytetään H (kuva 5 s.29) asun housuissa, sillä erotuksella, että pohjakangas on kirkkaan keltainen. Kevyttä oksaprinttiä käytetään J puvun (kuva 5 s.29) helmassa.

Kuva 7. Printtikokeilu. Sydänpainatus sablonilla.

Kuva 8. Printtikokeilu. Kevyt oksakuvio.

5 Asut valmistuvat

Kaikkien suunnitelmien ja materiaalien ollessa valmiita oli aika siirtyä valmistukseen. Valmistin kaikki asut itse, joka osaltaan edisti halutun lopputuloksen saavuttamista. Kaikki yksityiskohdat eivät toteutuneet identtisesti suunnitelmien mukaan ja joissakin kohdin käytettävyys vaati hiomista myös malleihin. Puvut ovat kuitenkin hyvin tunnistettavissa ja vastaavat mielestäni luomaani visuaalista kokonaisuutta.

Sain valmistuksen lomassa sovittaa asut tanssijoille ja keskustella puvuista heidän kanssaan kahden. Tanssijat näkivät omat asunsa ensi kertaa vasta sovituksen yhteydessä, joten näin tämän erittäin tärkeänä välivaiheena kohti eheän roolin muodostumista. Myös koreografi seurasi sovituksia ja antoi tarvittavaa palautetta puvuista ja hiljalleen muodostuvasta kokonaisuudesta.

Seuraavassa esittelen kaikki asut studiossa ottamieni valokuvien kautta. Mallina asukuvissa toimii teoksessakin mukana ollut tanssija Elli Joukainen, sekä Pauliina Ruhanen. Lisäksi liitän mukaan katkelmia kunkin asun saamasta palautteesta sekä koreografilta että tanssijalta itseltään. Luvun lopussa kokoon vielä tanssijoiden ja koreografin näkemyksiä (kysymykset liite 4), sekä teoksen saamia katsojakommentteja.

5.1 Valmiit asut

Kuva 9. Asu A. Hupainen poikatyttö. Positiivinen ja iloinen juoksentelija.

Kuva 10. Asu B. Tyttömäinen tyttö.

Asukokonaisuus A (kuva 9. s.32) koki muutoksia valmistuksen aikana, hihat poistuivat ja housujen lahkeet pitenivät peittämään polvisuojat. Asun keltaiseksi yksityiskohdaksi paljastui nyöri tanssijan avatessa housujen käänteet. Tanssija kuvailee asuaan helpoksi ja vaivattomaksi liikkua, sekä varsinkin alaosaa myös omannäköiseksi. ”Asu sopi mielestäni itselleni, housut varsinkin. Asu ei muuttanut kuvaa roolihenkilöstäni, mutta se inspiroi minua ja antoi uusia ideoita liittyen hahmoni maailmaan. Asu vaikutti rooliin eläytymiseen helpottamalla hahmon rakentamista.” (Tanssija A 26.3.2012) Koreografin mukaan puku toi mukavaa vaihtelua puvustukseen kokonaisuutena. Lisäksi hän kertoi huomannensa, että ”puku tuntui olevan hyvin lähellä tanssijan omaa liikelaatua. Tämä näkyi hauskana pienenä yksityiskohtana erityisesti improvisaatiota sisältävissä kohtauksissa.” (Karttunen 26.3.2012)

Asu B (kuvat 10 s.33 ja 11 s.34) säilyi hyvin suunnitelmien kaltaisena. Puvun keltainen yksityiskohta on toteutettu taskupussien avulla, jotka tanssija käänsi näkyviin soolonsa ajaksi. Tanssija itse kommentoi asustaan seuraavaa ”Pidin asusta ja erityisesti sen yksityiskohdista kuten rusetista ja taskuista. Asussa oli helppo liikkua. Materiaali oli hieman epämukava ihoa vasten. Mielestäni asu kuvasti ehkä enemmän minua kuin rooliahahmoa, mutta ainakin se miellytti

minua. Oli kiva kerrankin olla juuri itselleen suunnitellussa puvussa.” (Tanssija B 25.3.2012) Koreografi puolestaan piti asun vuorovaikutuksesta muihin asuihin. Koreografin mielestä asun B, sekä puvun F ja G molemmat sovellukset ”olivat ihana yhtenäinen kokonaisuus, joka sai minut katsojana miettimään heidän hahmojensa yhtäläisyyksiä. Ne herättivät mielikuvituksen keksimään heidän roolihahmojensa välille tarinoita, joita ei olisi varmasti syntynyt ilman tuota puvustusta. Olisin itse koska tahansa tanssijana valmis pukemaan päälleni minkä tahansa näistä puvuista ja astumaan siinä lavalle.” (Karttunen 26.3.2012)

Puku C (kuvat 12 ja 13 s.35) säilyi hyvin samankaltaisena kuin suunnittelin. Puvun keltainen yksityiskohta oli helmassa oleva solmu, jonka sai tarran avulla sekä näkyviin että piiloon helman alle. Tanssijan kuvaa puvussa liikkumista seuraavasti ”Solmut tuntuivat maassa tanssiessani ja housut valuivat välillä. Tunikassa oli yllättävän hyvä liikkua, se ei kiristänyt tai rajoittanut liikerataani.” Tanssija kertoi kokeneensa, että ”puku poikkesi muiden vaatetuksesta ja tunsin olevani ulkopuolinen. Housut kyllä toimivat, mutta paita ei hirveästi miellyttänyt.” (Tanssija C 22.3.2012) Anne Karttunen kommentoi pukua ”Yllätyin itsekkin todella iloisesti kuinka tanssijoiden C ja J puvut nostivat heidän roolihahmojaan vahvemmiksi persooniksi teoksen kokonaiskuvaa ajatellen.

Kuva 11. Asun B yksityiskohta päantiellä.

Kuva 12. Asu C. Rauhaton ja malttamaton karkailija

Kuva 13. Asun C yksityiskohta olkapäällä.

Puvustus sai jo ennestään pitkistä tytöistä vieläkin pidempiä, he kasvoivat silmissä. Heidän toimintansa sai lisää suoraselkäisyyttä ja määrätietoisuutta juuri puvustuksen kautta.” (Karttunen 26.3.2012)

Asun D (kuva 14) keltaiset yksityiskohdat paljastivat tanssijan kääntäessä henkselit toisinpäin, sillä vuori oli keltaista puuvillaa. Puku koki muutoksia pääntiellä, sillä valmiina ostetussa pellavapaidassa oli pukuun sellaisenaan soveltuvat kaulukset. Hihat ja paidan helman toteutin suunnitellusti. Tanssija itse oli asuunsa tyytyväinen ja kuvailee pukuaan seuraavasti, ”Innostuin jo siinä vaiheessa, kun kuulin, että minulle tulee henkselihame, eikä mielipiteeni muuttunut kun sovitin hametta ensi kertaa. Asu tuki roolihenkilöäni, enkä kokenut sen asun kautta juurikaan muuttuvan. Ainahan esiintymiseen tulee parempi fiilis kun on hyvä puvustus, meikki ja hiukset. Sillon pääsee paremmin eläytymään rooliinsa. Puku oli kyllä aivan oman näköinen, harmi että ei omaksi saanut, nimittäin olisin voinut hyvinkin pitää päälläni muulloinkin!” (Tanssija D 18.3.2012) Koreografi oli samoilla linjoilla tanssijan kanssa kuvatessaan pukua seuraavasti ”Puku sopi loistavasti tanssijan ruumiinrakenteelle. Se sai tanssijan näyttämään linjakkaalta ja ulottuvalta. Hame myötäili upeasti liikettä ja eli tanssin mukana. Puku suorastaan tanssi yhdessä tanssijan kanssa. (Karttunen 26.3.2012)

Kuva 14. Puku D. Tyttömäinen seikkailija

Kuva 15. Asu E. Räiskivä ja raju poikatyttö

Asukokonaisuus E (kuva 15) koki hieman muutoksia valmistuksen ja sovituksien myötä. Henkselit poistuivat ja paita laskeutui housujen päälle. Keltainen yksityiskohta toteui lahkeista alas vedettävillä säärystimillä. Tanssija kuvaa tunnelmiaan puvusta seuraavasti ”Ensireaktio oli James 24 wee going to second world war.:D Asu ei periaatteessa muuttaannut kuvaa roolihenkilöstä, mutta auttoi rooliin eläytymiseen. Asussa oli helppo liikkua ja se oli ihan tehty minun roolille ja minulle!!” (Tanssija E 11.3.2012) Karttunen puolestaan näki puvussa luontevasti yhdistyvän tanssijan oman liikekielen ja roolihahmon. Hän myös kommentoi puvun vaikutusta visuaaliseen kokonaisuuteen: ”Mielestäni hänen asunsa myös poikkesi sopivasti muista puvuista ja auttoi luomaan eheän ja tasapainoisen kokonaisuuden kaikkien asujen välille.” (Karttunen 26.3.2012)

Päätimme Karttusen kanssa, että hahmot ”*puhdas ja tarkka*” sekä ”*nätti tyttö*” saavat molemmat asun F/G variaatiot. Ensimmäisessä asussa (kuvat 16 ja 17 s.38) toteutui helman laskostus, jossa yksi laskoksista oli vetoketjulla avattavissa, jolloin alta paljastui kirkkaan keltainen vastalaskos. Asun yläosaan puolestaan muotoilin laskostusta ja pienet hihat. Tanssija itse pohti asuaan seuraavasti ”Kun kuulin, että minulle tehdään mekko, mietitytti jos siitä tulee liian tyttömäinen. Ensireaktio mekosta kuitenkin oli hyvä! Se oli kivan yksinkertainen, ilmava ja erityisesti pidin vetoketjusta,

Kuva 16. Asu F. Puhdas ja tarkka

Kuva 17. Asun F yksityiskohtia

Kuva 18. Asu G. Nätti tyttö.

josta paljastui keltainen väri. Asu muutti kuvaani roolihenkilöstä lapsenomaisemmaksi ja tyttömäisemmäksi, mikä vaati alussa pientä totuttelua. Loppuen lopuksi asu vaikutti myönteisesti roolihenkilöni. Mekko oli kevyt, ilmava ja sopivan pituinen (ei tarvinnut pelätä kompastumista helmaan) Siinä oli hyvä liikkua! Mielestäni asu sopi minulle yllättävän hyvin, vaikka olenkin enemmän housuihminen. Mekkoa ei koristeltu liikaa ja malli pidettiin yksinkertaisena, mikä teki turvallisen ja miellyttävän olon tanssia se päällä. (Tanssija F 11.3.2012)

Toisessa versiossa (kuva 18) malli mukailee samaa mekkoa vyötäröllä olevine poikkileikkauksineen. Helman laskokset ovat vastalaskosten sijaan myötälaskoksia ja näin näyttävät erilaisilta. Kaulukset muuttuivat avarammiksi ja helmaa kiertää tumma nauha. Keltaisena yksityiskohtana toteutin lettinauhan (kuva 19 s.40), jolla tanssija teoksen lopussa sitoo hiuksensa, jonka jälkeen hän koreografian mukaisesti lyö päänsä esitystilassa olevaan penkkiin. Tanssija kertoi ensimmäisen mielikuvan mekosta olleen vanhanaikainen koulupuku, hänen mukaansa puku ei sinänsä muuttanut roolihahmoa, mutta hahmosta tuli mekon myötä suloisempi ja sympaattisempi. Tanssija koki puvun helpottaneen eläytymistä rooliin ja kommentoi puvun sopineen hänen hahmolleen hyvin. Puvussa oli tanssijan mukaan helppo liikkua, vaikka runsas helma saattoikin olla paikoin tiellä. (Tanssija G 15.3.2012)

Koreografin mielestä puvut B, F ja G muodostivat mielenkiintoisen kokonaisuuden teoksen sisälle, ja yhdistivät näiden kolmen hahmon tarinat toisiinsa. Karttunen koki asut helposti lähestyttävänä ja kiinnostavana (Karttunen 26.3.2012)

Tunikamaisessa H asussa (kuva 20 s.41) mittasuhteet kokivat pieniä muutoksia, muuten asu säilyi hyvin samankaltaisena. Pehmeä kangas ja muhkea kaulus tekivät asusta erityisen unenomaisen. Puvun housuissa käytin kokeilemaani sydänprinttiä (kuva 7 s.31). Painoin yksitellen kirkkaankeltaiselle puuvillalle 114 kappaletta valkoisia sydämiä. Housujen lahkeita reunustamaan ompelin vielä koreografille yllätykseksi tuomaani keltaista pitsiä. Valmis asu sai kiitosta niin koreografilta kuin tanssijaltakin. Tanssija itse pohti asustaan seuraavaa: ”Asuni ensimmäisellä sovituskerralla ihastuin erityisesti sen materiaaliin. Olin suorastaan hämmästynyt siitä, miten onnistuneesti puku oli tehty aivan kuin omien mieltymysteni mukaan, vaikka meiltä tanssijoilta ei suoranaisesti oltu kysytty mielipiteitä tai toivomuksia puvustuksen suhteen. Asu muutti omaa kuvaani roolihenkilöstäni. Juuri sopiva ilmaisu tuo 'kuva': asu antoi visuaalisen ilmeen roolihenkilölle, joka oli aiemmin koostunut oikeastaan vain luonteenpiirteistä ja toimintatavoista. Ehkä siis voisin sanoa, ettei asu muuttanut, vaan antoi minulle kuvan roolihenkilöstäni. Asuun tutustumisen myötä aloin ajattelemaan roolihenkilöäni entistä herkempänä ja surullisempänä.

Kuva 19. Asun G keltainen lettinauha.

Kuva 20. Asu H. Rauhallinen haaveilija.

Aina kun puin päälleni oman rooliasuni, ajatteluni ja käyttäytymiseni vaihtuivat selkeästi enemmän roolihahmoni ajatusten ja tapojen kaltaisiksi. Lyhyesti sanottuna asu auttoi minua tuntemaan hahmoni paremmin, se oli jotain konkreettista ja käsin kosketeltavaa. Mitä pidemmälle projektissa etenimme, sitä suuremmaksi aloin tuntea rooliasuni merkityksen. Rooliin eläytymistä helpotti todellakin myös se, että tunsin näyttäväni kauniilta asussani. Asussani oli kaikin puolin hyvin helppo liikkua. En joutunut pelkäämään sen hajoamista muulloin kuin aivan teoksen alussa, jolloin minun täytyi näpertää mekkoni helmaa aina kiskomiseen asti. Onneksi en onnistunut tuolloinkaan rikkomaan esiintymisasuani. Keltaiset sydänpöksyt (ehdottomasti paras ja nyt jo rakkain osa asuani...) tahtoivat välillä esiintymisen aikana nousta lahkeista ylöspäin, mutta ei tämä ollut minua itseäni kohtaan ikävää, vaan minua pelotti eniten se, ettei yleisö näe omaa keltaista yksityiskohtaani. En kovin montaa kertaa ole nähnyt itseäni kuvissa tai peilistä esiintymisasu päälläni. Luotan paljon muiden kommentteihin siitä, että asu sopi minulle ja oli aivan minun tyylliseni. Kuitenkin sen perusteella, miltä asu tuntui päällä, voisin sanoa että se sopi minulle.” (Tanssija H 25.3.2012) Karttunen oli tanssijan kanssa hyvin samoilla linjoilla kommentoidessaan puvusta seuraavaa ”Pidin erityisesti tanssijan H asusta, koska se oli minulle itselleni erikoisin asu. Ehkäpä juuri alaosan takia. En olisi ikinä

itse uskaltanut tehdä niin rohkeaa valintaa, ja mielestäni toteutus oli aivan suuremmoinen. Koko asu näytti aivan uskomattomalta lavalla esiintymistilanteessa.” (Karttunen 26.3.2012)

Asu I (kuva 21) koostuu neulepaidasta ja hameesta. Kauniin neulepaidan löydyttyä valmiina päätin jättää sen alkuperäiset hihat paikoilleen. Lyhensin hihoja kuitenkin reilusti ja tein hihansuihin käänteet, joiden sisältä paljastui puvun keltaiset yksityiskohdat. Neulemateriaalin käyttö tanssipuvussa oli mielestäni mielenkiintoinen kokeilu, materiaali osoittautui kuitenkin varsin toimivaksi neuleen joustavuuden ja pitsimäisen keveytensä ansiosta. Toki käytettävyyttä olisi varmasti kärsinyt, mikäli neule olisi ollut hiemankaan tiiviimpi tai paksumpi. Tanssija itse kommentoi viihtyvänsä asussaan, mutta laajan helman hän koki hankalaksi. Hän kertoi puvustaan seuraavaa ”Tykkäsin asustani jo ensisilmäyksellä! Mielestäni asu näytti juuri minulta. Kaikenlisäksi se sopi juuri roolihahmooni. Asu helpotti eläytymistä siten, että se toi omaa hahmoa vielä enemmän esille. Asun kanssa ei ollut kovin helppo liikkua. Hame oli painava ja jäi toisinaan polvien tai toisten alle. Kuten jo alussa mainitsin, asu sopi erittäin hyvin itselleni. Se oli juuri ihanan tyttömäinen mutta kuitenkin hillitty.” (Tanssija I 19.3.2012) Myös koreografi piti asusta, mutta huomasi laajan helman ja verrattain raskaan materiaalin tuovan omat haasteensa.

Kuva 21. Asu I. Rauhallinen tyttö, joka laskee sormilla.

Kuva 22. Asu J. Rauhallinen isosisko.

Hän kirjoittaa: ”Pidin massiivisesta helmasta ja asu oli hienosti suunniteltu tanssijalle - muut tanssijat eivät olisi onnistuneet kantamaan asua yhtä taitavasti esitystilanteessa. Ainoa asia, jota jäin tässä asussa miettimään oli hameen materiaalivalinta. Joissain liikkeissä se näytti paikoittain raskaalta ja liikkumattomalta. Mutta samalla se suorastaan kutsui katsojaa koskettamaan helman materiaalia. Materiaali ei kuitenkaan rajoittanut millään tavalla tanssijan liikkumista, joten koen asun hameen siltikin enemmän positiivisena onnistumisena kuin negatiivisena osana.” (Karttunen 26.3.2012)

Viimeinen suunnittelemani asu, eli asu J (kuva 22) koostui solmumekosta, jossa helmassa käytin kevyttä oksaprinttiä (kuva 8 s.31 ja 23 s.44). Asun keltainen yksityiskohta oli helmaan kiinnitetty kaksipuoleinen sydän, joka napilla käännettiin joko keltaiselle tai puvun väriselle puolelle (kuva 23 s.44). Tanssija itse kuvaili kokemuksiaan asusta seuraavasti, ”Mekkoni pituus oli ensimmäinen asia mihin kiinnitin huomiota kun näin sen ensimmäisen kerran ja olin todella helpottunut kun kuulin että se lyhenee. Muutenkin se, että asukseni tulisi mekko mietitytti minua, mutta yleisesti ottaen pidin asustani aikalailla heti kun näin sen. Asu voimisti kuvaani omasta roolihenkilöstäni ja helpotti eläytymistä, koska asu päällä ei tuntunut aivan niin omalta itseltä kuin omissa vaatteissa lisäksi pidin asustani. Asussa oli helppo liikkua, se tuntui oikein sopivalta eikä ottanut mistään saumoista kiinni tai

muutenkaan haitannut liikkumista. Tykkäsin todella kaikkien vaatteista. Oli kiva kun materiaalit olivat hieman erilaisia kuin tavallisesti ja vaikka kaikkien asut olivat erilaiset ne sopivat kaikki mielestäni erittäin hyvin yhteen.” (Tanssija J 4.3.2012) Koreografin mielestä puku nosti roolia vahvaksi ja itsenäiseksi, sekä korosti tanssijan roolia teoksen kokonaisuudessa. (Karttunen 26.3.2012)

Teoksessa oli mukana myös yhdestoista tanssija, joka koreografian mukaisesti luki suurta kirjaa koko esityksen ajan. Hänelle ei toteutettu omaa asukokonaisuutta, vaan vaatteet valittiin olemassaolevista värimaailmaan sopiviksi. Hänet liitettiin kuitenkin teoksen visuaaliseen maailmaan roolin koreografiaa tukevalla somistuksella. Suunnittelin ja toteutin muista asuista ylijääneistä materiaaleista suuren tilkkutäkin (kuva 24 s.45), jonka alla tanssija viipyi koko esityksen ajan. Koreografi oli innoissaan ajatuksestani, ja hän jatkoi kotoisaa teemaa vielä valmistaen itse esitykseen muutamia tyynejä ja tuoden esitystilaan pieniä tunnelmallisia pöytälamppuja.

Tanssijat saivat arvioida puvustusta myös kokonaisuutena. Palaute oli mielestäni osuvaa ja hyvin positiivista. Tässä muutamia otteita ja kommentteja tanssijoilta. ”Pidin hyvin paljon kaikkien tanssijoiden asuista. Puvut sopivat yhteen toistensa kanssa, mutta silti jokainen tanssija erottui persoonallisena yksilönä. Rauhallinen, lempeä ja vaalea värimaailma antoi paljon tilaa tanssijoiden ilmaisulle ja puki

Kuva 23. Asun J keltainen sydän yksityiskohta ja printti.

Kuva 24. Kirjaa lukevan tanssijan tilkkutäkki.

yllättävän hyvin meitä kaikkia. Puvustuksen teema sai kaikki tanssijat mielestäni näyttämään lapsekkaan rehellisiltä ja hyväntahtoisilta. Tuo vaikutelma oli minulle oikein positiivinen. Tulin ajatelleeksi sitä, miten paljon vaattet vaikuttavatkaan siihen, millaisena henkilönä niiden kantajan näemme.” (Tanssija H 25.3.2012) Moni totesi värien ja yksityiskohtien olleen miellyttäviä ja mielenkiintoisia. ”Värimaailma oli mielestäni kauniin harmoninen ja kaikki asut sopivat yhteen vaikka olivatkin niin erilaisia malliltaan. Keltaiset yksityiskohdat oli toteutettu mielenkiintoisesti.” (Tanssija B 25.3.2012) Puvustus oli upea ja oli hienoa saada näin tärkeään esitykseen juuri itselleen mitoitettut, henkilökohtaiset vaatteet. Pidin todella paljon pukujen värimaailmasta sekä yksityiskohdista.” (Tanssija A 26.3.2012)

Pyysin myös Koreografi Karttusta arvioimaan yhteistyötä ja teoksen visuaalista lopputulosta. Palautteessa mielestäni näkyy, kuinka suuri rooli onnistuneella vuorovaikutuksella on lopputuloksen kannalta. Seuraavassa Karttusen näkemyksiä puvustuksesta ja sen vaikutuksista hänen omaan työskentelyynsä. ”Puvustus tuntui istuvan jo heti alkuvaiheessa sopivasti teoksen teemaan ja sen löyhään tarinaan. Puvustuksen kautta luodut kevyet viittaukset antoivat paitsi loistavasti tilaa tanssijoiden omaan roolityöskentelyyn, mutta autoivat mielestäni myös katsojaa pääsemään syvemmälle sisälle koreografian sisältöön ja erilaisiin rooleihin.

Puvut loivat kuvan yhtenäisestä ryhmästä, joka koostui omalaatuisista yksilöistä - täydellinen yhdistelmä juuri tämän kyseisen teoksen kannalta.

Eryteisesti värimaailma vaikutti työskentelyyni koreografina. Halusin myös muilla visuaalisilla elementeillä, kuten valaistuksella ja lavastuksella jatkaa puvustuksen mukanaan tuomaa herkkää, puhuttelevaa ja jopa unenomaisen utuista teemaa. Puvustus ja erityisesti sen tyttömäisimmät osat vaikuttivat varmasti siihen, että päädyin korostamaan joitakin herkkiä kohtauksia ehkä alkuperäisiä suunnitelmiani enemmän. Tämä mielestäni auttoi tasapainottamaan teoksen temmollista kaarta. Vaikka itse liikemateriaali oli paikoin voimakasta ja raskasta, puvustus pehmensi loistavasti teoksen yleisilmettä ja omalta osaltaan auttoi hiomaan pois turhan jyrkkiä ja rosoisia kulmia. Ilman tätä, katsoja olisi saattanut kokea teoksen paikoin ehkä hieman hyökkäävänä ja päällekkäyvästä tai jopa vaikeasti lähestyttävänä. Puvut auttoivat selvästi minua koreografina työstämään hahmoja ajatustasolta enemmän konkreettisempaan suuntaan. Tanssijoille oman puvun näkeminen ja sovittaminen vaikutti selvästi heidän omaan kuvaansa omasta roolistaan ja paikastaan teoksen kokonaiskaressa. En olisi voinut kuvitella roolihahmoja ilman heidän yksilöllisiä pukujaan. Eryteisesti keltaiset korostuskohdat, jotka olivat jokaisen asussa erilaisia, herättivät hahmot todellisiksi ja toi jokaisen suoritukseen

selvää intensiteettiä ja uutta eloa. Mielestäni puvustuksessa oli otettu erittäin hienosti huomioon jokainen tanssija yksilönä - heidän yksilölliset roolinsa sekä paitsi roolin myös itse tanssijan henkilökohtaiset tarpeet. Mielestäni puvustaja otti upealla tavalla jokaisen ihmisen yksilönä huomioon ja kohtasi kaikki tanssijat omana itsenään. Tanssijat olivat silminnähden tyytyväisiä työskentelyyn kanssasi. Sait heistä jokaisen tuntemaan olonsa tärkeäksi ja arvostetuksi. Mielestäni puvut kuvastivat erityisen hienosti roolien peruspohjaa (poikamainen, tyttömäinen, herkkä, vahva..), joille jokainen tanssija sai sitten itse lisätä lisää yksityiskohtaisia piirteitä.

Lopputuloksena oli onnistuneempi kuin olisin ikinä osannut edes toivoa. Jännitin erityisesti materiaalien puolesta koska budjetti oli pieni ja rajoitti varmasti valtavasti puvustajan työskentelyä. Mutta olin vielä esitystilanteessakin hämmentynyt materiaalien yhteensopivuudesta ja eheästä kokonaisuudesta. Pidin erityisesti ajatuksesta, että puvustus saisi elää tanssin mukana - rypistyä ja ryttäytyä, liikkua ja hulmuta. Koin että puvustus lisäsi liikkeen voimaa ja auttoi tanssijoita, jotka ovat kaikki siis vielä harrastajia, liikkeen jatkuvuuden työstämisessä. Puvustus tosiaan eli tanssin mukana ja muokkautui kohtauksesta toiseen.

Visuaalinen yleisilme oli mielestäni puhdas, yhtenäinen, harkittu ja teoksen teemaan sopiva. Pystyin helposti seisomaan yhdessä tekemiemme valintojen takana.

Kuva 25. Puvut keltaisessa valaistuksessa.

Kuva 26. Puvut sinisessä valaistuksessa.

Koin voivani luottaa työskentelyysi enkä epäillyt, ettemmekö suoriutuisi kaikista työhön liittyvistä osa-alueista.” (Karttunen 26.3.2012)

5.2 Esitykset

Ennen varsinaisia esityspäiviä suunnittelimme Karttusen kanssa teoksen markkinointimateriaalin. Karttusella oli selkeä ja toimiva idea, jonka yhdessä toteutimme. Järjestimme tanssijoiden kanssa kuvaustuokion ja otimme sekä juliste että käsiohjelmakuvat. Toteutin Karttusen ohjeistuksen mukaisesti teoksen molemmat julisteet ja käsiohjelman (Liitteet 2 ja 3). Teoksen esitykset pidettiin 25. ja 26.2.2012 Sotkulla, joka on Kuopiolainen suhteellisen pieni esitystila. Teosta markkinoitiin koko tekijäjoukon voimin sosiaalisessa mediassa ja ympäri kaupunkia. Markkinointi onnistui yli odotusten, sillä kaikki ensi-iltaan saapuneet katsojat eivät mahtuneet katsomoon.

Esitykset sujuivat mallikkaasti ja puvut toimivat kaikin puolin hyvin esitystilanteessa; varsinkin kun otetaan huomioon, että harjoituskerrat pukujen kanssa jäivät vähäisiksi. Asut elivät suunnitellusti teoksen mukana tunnelmasta ja tilanteesta toiseen. Vaaleat puvut erottuivat tummasta tilasta hyvin ja toistivat mielenkiintoisesti valoilla luotuja värimaailmoja ja harmonioita (kuvat 25-28 s.47-48).

5.3 Yleisön palaute ja kokemukset

Yleisöltä en varsinaisesti kerännyt kommentteja, mutta matkan varrella olen saanut kuulla ja nähdä useita mietteitä niin koko esityksestä kuin puvuistakin. Palaute ja katsojien kokemukset ovat yllättäneet itseni positiivisuudellaan. Puvut ovat itselleni perinpohjin tuttuja ja tiedän omat valintani niiden taustalla, mutta katsojat ovat kokeneet puvut raikkaina ja mielenkiintoisina. Seuraavat yleisökommentit ovat poimintoja Karttusen sähköpostiviestistä 26.3.2012.

"Puvustuksesta todella huomasi, että siitä oli vastannut yksi alan ammattilainen. Kokonaisuus oli eheä." (Katsoja)

"Jokainen asu oli kauniisti ja tarkasti toteutettu. Asut selvästi sopivat tanssijoiden erilaisille kehonrakenteille." (Katsoja)

"Yksityiskohdat olivat kekseliäitä ja mielenkiintoisia. Puvuissa riitti paljon katseltavaa." (Katsoja)

"Puvuissa oli ihanaa tanssia. En olisi halunnut ottaa pukua pois päältäni esityksen jälkeen." (Tanssija)

"Teoksen yleisilme oli lumoava, ja esitystilaan tullessa katsojan mielenkiinto heräsi heti." (Savonia amk:n tanssinopettaja)

"Teos oli niin vahva kokonaisuus, että se olisi toiminut itsenäisenä osanaankin, eikä olisi kaivannut erillistä teemaa työstövaiheeseen." (Savonia amk:n tanssinopettaja)

Kuva 27. Puvut muodostivat yhtenäisen kokonaisuuden.

Kuva 28. Vaaleat puvut erottuivat tilasta hämärässäkin.

6 Pohdinta

Tässä luvussa avaan ajatuksiani prosessista ja sen kulusta. Tarkastelen prosessia sekä sisäisten, että ulkoisten tekijöiden kautta. Palaan alussa asettamiini tavoitteisiin ja tarkastelen kriittisesti omia valintojani ja kehitystäni.

Koko opintojeni kannalta opinnäytetyö on yksi merkittävimmistä ponnistuksista. Minulle oli alusta asti selvää, että opinnäytetyöni kokoaisi osaamistani suunnittelusta valmistukseen. Mielestäni aiheeni ja opinnäytetyöni itsessään kuvastavat hyvin ammatillista suuntautumistani. Sen lisäksi, että opinnäytetyö oli matka tanssipuvun maailmaan se oli matka myös minulle kohti omaa ammatillista identiteettiäni.

Asetin alussa itselleni tavoitteeksi tasapainoisen puvustuksen suunnittelun ja toteutuksen. Suunnittelussa tavoitteenani oli harkitusti luoda koreografi Anne Karttusen disOrder-teoksen koreografiaan soveltuva puvustus, jossa tanssijoiden tarpeet on otettu huomioon. Tärkeäksi nostin myös oman visuaalisen näkemykseni toteutumisen. Lisäksi työni kannalta merkittävä tavoite oli kymmenen tanssijan puvustaminen suunnitelmieni mukaan aikataulussa ja budjetissa. Ammatillisen kehittymisen keskeisimmäksi tavoitteeksi nousi onnistunut yhteistyö niin koreografin kuin tanssijoidenkin kanssa, sekä oman suunnittelijaidentiteetin tunnistaminen.

Mielestäni onnistuin perehtymään tanssipukuun useasta näkökulmasta ja syventämään omaa puvustuksellista tietouttani. Valitsemani FEA-malli toimi mielestäni hyvänä avaimena tanssipuvun ytimeen, josta käsin rakensin pala palalta puvustuksen kokonaiskuvan. Mielestäni prosessissa välittyi hyvin perehtymisen ja kokemuksen kautta kerätty tietous tanssipuvun vaatimuksista, joita lähdin koreografian ja oman visuaalisuuteni kanssa työstämään. Onnistuin mielestäni tavoittamaan valinnoissani sen, mitä puvuissani tahdoin ilmentää. Vallintani olivat perusteltuja, vaikka teinkin monia kokeiluluontoisia ratkaisuja esimerkiksi materiaalien suhteen.

Projekti sujui aina alku metreiltä lähtien hämmästyttävän kivuttomasti. Eteneminen tapahtui sulavasti vaiheesta toiseen ja osittain myös vaiheita lomittain toteuttamalla. Tämä mielestäni lisäsi projektin miellekkyyttä ja kiinnostavuutta etenkin itselleni. Etenemisen kannalta tärkeät valinnat tuntuivat luontevilta ja koko prosessia leimasi luova ja intuitiivinen eteneminen kohti yhteistä päämäärää. Yhteistyö Karttusen kanssa toimi moitteettomasti, hän tuki työskentelyäni erittäin vuorovaikutteisella ja kannustavalla toiminnallaan, josta kuuluu hänelle suuri kiitos. Sain aktiivisesti seurata harjoituksia ja teoksen muotoutumista koko prosessin ajan, joka osaltaan edesauttoi eheän kokonaisuuden saavuttamista. Sekä koreografi että tanssijat olivat hyvin avoimia ja vastaanottavaisia ideoilleni ja yllättävillekin ajatuksilleni. Ilman

tätä piirrettä puvustuksesta olisi saattanut tulla visuaalisesti huomattavasti yksipuolisempi.

Projektinhallinnallisesti kykenin mielestäni toteuttamaan työn varsin kohtuullisesti. Tärkeimmät resurssit aika ja raha riittivät työn läpivientiin sillä pieteetillä, jolla tahdoin työskennellä voidakseni olla itse tyytyväinen lopputulokseen. Koko puvustuksen kokonaiskustannukset jäivät alle budjetin, noin 16 euroon tanssijaa kohden. Puvut olivat koreografian toivomusten mukaisesti valmiina ja käytössä kenraaliharjoituksissa. Jälkikäteen ajateltuna lopputuloksen toiminnallisuuden kannalta olisi saattanut olla toivottavaa, että puvuilla olisi tanssittu jo ennen kenraaliharjoitusta. Tanssijat olisivat ehtineet tottua pukuihinsa ja niissä liikkumiseen aikaisemmin. Esimerkiksi aivan kaikki tanssijat eivät muistaneet kiinnittää huomiota keltaiseen yksityiskohtaansa. Esiintyjät olivat kuitenkin tanssin harrastajia, joten on vain ihailtava sitä, miten nopeasti he ottivat puvut osaksi rooliaan ja omaksuivat asujen luomat uudet raamit. Mikäli puvuilla olisi tanssittu aikaisemmin olisin saattanut vielä tehdä pieniä muutoksia niiden käytettävyyden parantamiseksi, tämä ei kuitenkaan olisi ratkaisevasti muuttanut omaa näkemystäni puvustuksen onnistumisesta, sillä voin yhä allekirjoittaa tekemäni ratkaisut ja olla tyytyväinen lopputulokseen.

Oman kehittymiseni kannalta työn itsenäisesti toteuttaminen alusta loppuun antoi minulle huomattavasti

varmuutta suunnittelijana. Koen, että tavoitin prosessin aikana osan siitä, millainen suunnittelija olen ja haluan olla. Työ muodostui minulle tekemisen kautta hyvin henkilökohtaiseksi ja tärkeäksi, ja uskon, että lopputuloksessa näkyy oma kädenjälkeni. Prosessi johdatti minua tekemään, oppimaan ja oivaltamaan, koin matkan varrella ylittäneeni useita esteitä ja lopussa onnistuneeni. Kokemuksen ja hankitun tiedon ansiosta ymmärrykseni tanssipuvusta on kokonaisvaltaisempaa ja huomattavasti syvällisempää. Kokemus rohkaisi minua myös jatkamaan valitsemallani tiellä esittävän taiteen parissa.

Jälkikäteen ajateltuna olen erittäin tyytyväinen tartuttuani haasteeseen. Puvustus tempaisi minut mukaansa, sillä koko prosessin läpi kanto tekemisen ja onnistumisen ilo, joka pohjautui suurelta osin antoisaan yhteistyöhön koreografian ja tanssijoiden kanssa. Puvustus on antanut minulle monin verroin enemmän, kuin osasin odottaakaan. Vaikka työtä riitti ja paine tuntui hetkittäin kovalta, olen kuitenkin tyytyväinen lopputulokseen. Etenkin vaiheikas matka kohti päämäärää on ollut uskomattoman antoisa. Olen hyvin kiitollinen koko työryhmälle ja erityisesti koreografi Anne Karttuselle, jonka kanssa minulla oli ilo ja onni kulkea tuo taival.

Kuvat ja kuviot

Kuva 1. Ideataulu. Kuvakollaasi. Koonnut Laura Vanhala 2011.
[viitattu 25.8.2011]. Saatavissa:

1: <http://kauppa.adalmiinanhelmi.fi/product/2040/pellava-4-pellavan-vari-verhoiluun>

2: <http://touteronde.centerblog.net/233-pour-maigrir-la-cure-de-jus-de-citron>

3: <http://www.fyto-kosmetika.cz/kategorie-box/rozdeleni-podle-suroviny/citron/>

4: <http://www.countrybymail.fi/fi/art/handtryckt-kuddoverdrag-i-tvattat-lin-40.php>

5: <http://cynthiahealthydiary.blog.com/2011/03/13/lemon-zest-antioxydant-source/>

6: <http://www2.hdk.gu.se/examen08/khk/martamattson/>

7: <http://www.ts.fi/teemat/asuminen/192831.html>

8: <http://www.annival.fi/PELLAVAKANGAS-Luonnonpellava>

9: <http://www.pixmac.fi/kuvaaja/illych@rf>

10: http://www.quiltingparadise.net/epages/GPL.sf/fi_FI/?ObjectPath=/Shops/03032009-131285/Products/505/SubProducts/505-0001

11: <http://www.omppunen.fi/pellava-tunika-pidempi-malli-p-54.html>

12: <http://coolspotters.com/clothing/noa-noa-west-end-wool-dress-in-mist-melange>

13: Vanhala Laura, 2011.

14: <http://www.katajala.net/marjut/neuleet/blog/archives/2009/07/aeolian.shtml>

15: <http://teppanan.blogspot.com/2009/10/miesten-hupisukka.html>

Kuvat 2-5. Pukuluonnokset A-I. Vanhala Laura, 2011.

Kuvat 7 ja 8. Printtikokeilut. Vanhala Laura, 2011.

Kuvat 9-24. Asukuvat. Vanhala Laura, 2012.

Kuvat 25-28. Kuvat esityksistä. Vanhala Laura, 2012.

Kuvio 1. Sovellus pukusuunnitteluprosessin etenemisestä tanssitteoksessa. Vanhala Laura, 2014.

Kuvio 2. Lamb, J. M & Kallal, M. J 1992. A
Conceptual Framework for Apparel Design. Clothing and Textiles
Research Journal 10/1992, 42-47.

Kuvio 3. Sovellus FEA-mallista. Vanhala Laura, 2014.

Lähteet

Bogart, Anne 2004. Ohjaaja valmistautuu. Seitsemän kirjoitusta taiteesta ja teatterista. Suomentanut Annette Arlander. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä. (69)

Hakala, Outi Maija 2009. Pukusuunnittelija roolinrakentajana näytelmässä Neiti Pelokas. Teoksessa Heikkilä-Rastas, Marjatta (toim.) Pukutaikaa. Sastamala: Vammalan Kirjapaino OY. (9-15)

Helve, Tua 2009. Tanssipuvun olemuksesta ja mahdollisuuksista. Teoksessa Heikkilä-Rastas, Marjatta (toim.) Pukutaikaa. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy. (135-147)

Karttunen, Anne 2011. Koreografi Karttusen sähköpostiviesti 13.9.2011. laura.j.vanhala@edu.savonia.fi

Karttunen, Anne 2012. Koreografi Karttusen sähköpostiviesti 26.3.2012. laura.j.vanhala@edu.savonia.fi

Koskennurmi-Sivonen, Ritva Käsiyötuote. (luettu 20.4.2014)
Saataavissa: <http://www.helsinki.fi/~rkosken/kasityotuote>

Kuopion Tanssiopiston kotisivut 2014. (luettu 14.4.2014)
Saataavissa: <http://www.kuopiontanssiopisto.fi/>

Lamb, J. M & Kallal, M. J 1992. A Conceptual Framework for Apparel Design. Clothing and Textiles Research Journal 10/1992, (42-47).

Sotti, Marianne 2009. Lumikuningatar muotoutuu -Pukusuunnittelijan muotoiluprosessi. Teoksessa Heikkilä-Rastas, Marjatta (toim.) Pukutaikaa. Sastamala: Vammalan Kirjapaino OY. (16-33)

Tanssijat A-J 2012. Tanssijoiden vastaukset sähköpostikyselyyn 4.-26.3.2012. laura.j.vanhala@edu.savonia.fi

Liitteet

Liite 1. Tanssijakortti.

Tanssijakortti

Nimi _____
Puhelinnumero _____
Sähköposti _____

Vaatekoko yläosat / alaosat _____ / _____
Pituus _____ cm

Mitat:

ry _____	sl _____
vy _____	op _____
ly _____	_____
_____	_____

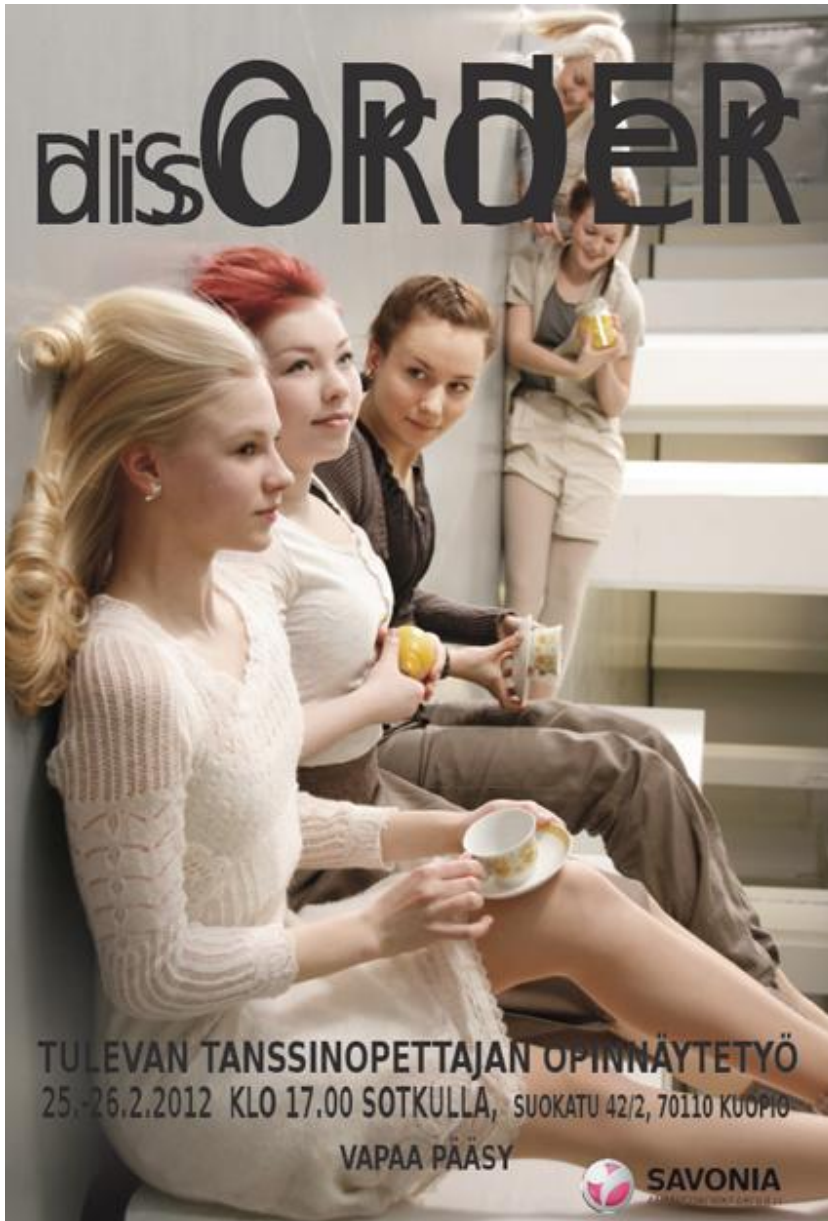
Toiveita / huomioita

Liite 2. Teoksen julisteet.

Juliste 1.

Juliste 2.

disORDER

TULEVAN TANSSINOPETTAJAN OPINNÄYTETYÖ
25.-26.2.2012 KLO 17.00 SOTKULLA, SUOKATU 42/2, 70110 KUOPIO
VAPAA PÄÄSY

SAVONIA
AMMATTIKORKEAKOULU

Liite 3. Esityksen käsiohjelma.

"ALUSSA KOMMUNIKOINTI JA YKSINKERTAISTENKIN EHDOTUSTEN ILMAISEMINEN TUNTUI KERRASSAAN TUSKALLISELTA."

"MIELI TOITUU HARJOITUKSISSA VALLITSEVAAN HILJAISUUTEEN JA JÄÄ HIEMAN KUIN UNENOMAISEEN TUNNELMAAN."

"OLEN HUOMANNUT, ETÄ ELEIN VIESTITYY AJATUKSET VOIVAT SAADA PALJON MONIULOTTEISEMPIA MERKITYKSIÄ KUIN SANOIN KERROTUT."

"KAI SE ON TOTTA, ETÄ LIIKE VOI KERTOAA ENEMMÄN KUIN TUHAT SANAA."

"OLEN TUNTENUT NÄMÄ IHMISET JO VUOSIEN AJAN, MUTTA NYT VASTA TIEDÄN KEITÄ HE OVAT."

FAKTORIT

ANNE "MYKKÄ OPETTAJA" KARTTUNEN

LAURA "VÄRISOKEA PUVUSTAJA" VANHALA

VILLE "KUURO MUUSIKKO" PIIRHONEN

VELI PEKKA "SOKEA VALOTEKNIKKO" KURONEN

HALLA "ATK TAITOTON GRAAFIKKO" NARAVUO

ÄÄNIMAAILMA

MOGWAI

PIXIENE - WHERE IS MY MIND

CARIBOU

TRENTMÖLLER - TAKE ME INTO YOUR SKIN

FOUR TET

VILLE PIIRHONEN - A ROOM OF HER OWN

MURCOF

HILJAISUDELLE

ON MINÄ VAIENNUKESKIPÄIVÄN AIKAAN, VAIETEN VALVONUT OITA, USKONUT ON MINÄ VAIETOLON TAIKAA, TEHNUT TUOLL' AUVON OON TOITÄ.

VAIKENE, IHMINEN, VAIKENE IHAN, SILLOIN KUN TUSKAS ON SUURIN, SILLOIN KUN ALLA OOT VIHLOVAN VIHAN, VAIT OLE, VAIT PERINJUURIN!

PAIVAN JOS VAIKENIT, VAIKENIT KAKSI, VIJKON JO VAIETA TAI DAT, TAARKKAS, RASKASTA KANNETTAVAKSI ILLOIN KANNAT KUIN KULTAANSA SAIDAT!

RAFAEL RONIUS

AD/HD TANSSIJAT

*** ON TAPATURMA-ALTIS

*** AHDISTUU SIITÄ ETTEI VOI AJATELLA NIINKUIN MUUT

*** VETÄYTYY USEIN OMIIN AJATUKSIINSA

*** TEKEE NOPEITA PÄÄTÖKSIÄ AJATTELEMATTA MAHDOLLISIA SEURAKUSIA

*** AINAKIN YRITTÄÄ OLLA AHKERA OPISKELIJA

*** HÄIRITSEE USEIN MUITA OMALLA TOIMINNALLAAN

*** ON UNOITTELEVAINEN

*** ON NIIN YLIKESKITTYNYT ETTEI HUOMAA MITÄ YMPÄRILLÄ TAPAHTUU

*** AHDISTUU AIVOJENSA SEKAVASTA TOIMINNASTA

*** EI MALTA PYSYÄ OMALLA PAIKALLAAN

*** INNOSTUU ASIOISTA MUTTA JÄTTÄÄ NE USEIN KESKEN

disORDER
Sotkulla
25.-26.2.2012

GLORIFIOITAVAT

LAURA VANHALA
VILLE PIIRHONEN
VELI PEKKA KURONEN

EERI PIHLAJAKARI
MARIELLA RAUHALA
ULLA RYTKONEN
TAINA ILMARINEN
JOHANNA SEPPÄNEN
KATI TORRÖ
ANNA-MARIA TOIVANEN
JAANA HÄMÄLÄINEN-KORHONEN
KUOPIOIN TANSSIOPISTO
SITRUUNA
94% MUSTA

SAVONIA
AMMATTIKORKEAKOULU

Liite 4. Kysymykset koreografille ja tanssijoille.

Kysymykset koreografille:

Ensireaktiosi puvustuksesta ja suunnitelmista?

Sopiiko puvustus koreografian teemaan / tunnelmaan?

Muuttiko puvustus esityksen tunnelmaa johonkin suuntaan?

Tukiko puvustus kokonaisuutena teosta ja sen välittymistä katsojalle?

Näyttäytyvätkö hahmot erilaisina puvussaan/ilman?

Miten puvut vaikuttavat hahmoihin?

Korostavatko asut juuri kyseisiä tanssijoita ja roolihahmoja?

Kommenttisi jokaisesta asukokoneisuudesta?

Miten asut toimivat tanssissa?

Puvustajan vuorovaikutus tanssijoiden kanssa?

Vapaita mietteitä puvustuksesta, käsiohjelmasta/julisteesta, yhteistyöstä, jne.

Kuulemiasi kommentteja ja kritiikkiä yleisöltä tai tanssijoilta?

Lopputunnelmat?

Kysymykset tanssijoille:

Mikä oli ensireaktio asustasi?

Muuttiko asu omaa kuvaasi roolihenkilöistä?

Miten asu muutti roolihenkilöä?

Miten asu vaikutti rooliin eläytymiseen? Miten helpotti / hankaloitti?

Oliko asussasi helppo liikkua?

Sopiko asu mielestäsi itsellesi?

Mietteitä koko puvustuksesta ja muiden asuista, väreistä ja teemasta.

